समृद्ध समाजको सामाजिक आधार
युवाको बल र विचार
कम्पनी दर्ता नं. २११८१३/०७५/०७६
राष्ट्र, राष्ट्रियता र लोकतन्त्रप्रति प्रतिबद्ध
जि.प्र.का. द.नं. १९९/०६४/०६५ मोरङ

राष्ट्रिय युवा जागरण

साप्ताहिक
Rastriya Yuva Jagaran Weekly
अनलाईन संस्करण: fastmedianepal.com

वर्ष- १९, अंक-१० २०८३ असोज १४ गते बुधबार (2026, 30 Sept. Wednesday) नेपाल सम्वत ११४६ पृष्ठ संख्या - ६ मुल्य रू. १०।-

जनहितमा जारी

भुकम्प प्रतिरोधक घर बनाऔं । २०७२ बैशाखको जस्तो भुकम्प जुनसुकै बेला जान सक्छ । त्यसैले, घर निर्माण गर्दा सरकारले तोकेको मापदण्ड पूरा गरेर बनाऔं । नगरपालिकाबाट नक्सा पास गराऔं । इन्जिनियरको सल्लाह लिऔं । निर्माणमा तालिम प्राप्त डकर्मी, सिकर्मीलाई मात्र लगाऔं । पुनर्निर्माण तथा नवनिर्माण गर्दा गुणस्तरीय समाग्री मात्र प्रयोग गरौं ।

दमक नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,
दमक, झापा

साप्ताहिक समाचार सार

१. बालेन शाहको संयुक्त राष्ट्रसंघ महासभा सम्बोधन
प्रधानमन्त्री वालेन्द्र शाहले असोज ९ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको ८१औँ महासभालाई सम्बोधन गर्दै भोटेकोशी-त्रिशूली बाढीलाई जलवायु परिवर्तनको चेतावनीका रूपमा प्रस्तुत गरे। उनले जलवायु न्याय, विपद् प्रभावित मुलुकलाई अनुदान, हिमालय क्षेत्रका लागि नेपाल-भारत-चीनबीच सहकार्य र पूर्वसूचना प्रणालीको प्रस्ताव अघि सारे।

२. पश्चिम नेपालमा भारी वर्षा, बाढी र पहिरो
असोज दोस्रो साताको वर्षाले पश्चिम तथा मध्यनेपालका विभिन्न जिल्लामा जनधनको क्षति गरायो। असोज ११ सम्म कम्तीमा १७ जनाको मृत्यु, १,४५० भन्दा बढी विस्थापित र सयौँ घर प्रभावित भएको प्रारम्भिक विवरण सार्वजनिक भयो। सडक, पुल र सरकारी संरचनामा समेत क्षति पुगेको थियो।

३. बागलुङमा बाढीपहिरोबाट ठूलो क्षति
लगातारको वर्षाका कारण बागलुङमा असोज ९ देखि ११ सम्म बाढी र पहिरोमा परी १२ जनाको मृत्यु भयो। ५१ घर पूर्णरूपमा ध्वस्त र ५१ घरमा आंशिक क्षति पुगेको प्रहरीले जनाएको छ। तीन झोलुङ्गे पुल, वडा कार्यालय तथा अन्य पूर्वाधारमा समेत क्षति पुगेको छ।

४. पूर्वप्रधानन्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर राणा पक्राउ
असोज ११ गते पूर्वप्रधानन्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर राणालाई प्रहरीले महाराजगञ्जस्थित निवासबाट नियन्त्रणमा लियो। प्रहरीले 'सुरक्षा खतरा'लाई कारण बताए पनि सुरुमा पक्राउ, हिरासत वा सुरक्षात्मक नियन्त्रण कुन प्रकृतिको कारबाही हो भन्ने स्पष्टता थिएन। घटनाले राजनीतिक तथा कानुनी बहस जन्मायो।

५. एमालेमा विद्या भण्डारीको पुनरागमन
नेकपा एमालेले पूर्वराष्ट्रपति विद्या देवी भण्डारीलाई पार्टीको वरिष्ठ नेताको जिम्मेवारीमा ल्याउने निर्णय गर्‍यो। यससँगै पार्टीभित्रको नेतृत्व र संगठनसम्बन्धी बहस फेरि चर्चामा आयो। भण्डारीलाई पार्टीको दोस्रो वरीयतामा राख्ने निर्णय भए पनि 'वरिष्ठ नेता' पद हालको विधानमा स्पष्ट रूपमा नरहेको विषयसमेत उठ्यो।

६. तीनवटै नेपाल-चीन नाका प्रभावित
रसुवागढी-केरुङ, तातोपानी र कोरला नाका एकैपटक वर्षा, बाढी तथा पहिरोका कारण प्रभावित भए। दशैँअघि व्यापारिक सामान ढुवानीमा समस्या आएको छ। कोरला क्षेत्रमा मात्रै २०० भन्दा बढी कन्टेनर रोकिएका थिए। चीनसँगको व्यापार र दशैँको आपूर्ति व्यवस्थामा यसले असर पार्ने चिन्ता बढेको छ।

७. प्रमुख राजमार्गमा अवरोध, दशैँ यात्रा अन्योल
लगातार वर्षाले बीपी, पृथ्वी, कान्ति, त्रिभुवन र अरनिको राजमार्गलगायत सडक प्रभावित भए। असोज १३ सम्म अधिकांश सडकमा यातायात पुनः सञ्चालन भए पनि केही खण्डमा एकतर्फी यातायात जारी थियो। दशैँमा घर फर्किने यात्रुको चाप बढ्ने समयमा सडक सुरक्षालाई मुख्य चुनौती मानिएको छ।

८. मिडिया काउन्सिलसम्बन्धी नयाँ विधेयकको मस्यौदा सार्वजनिक
सरकारले मिडिया काउन्सिलसम्बन्धी कानुन संशोधन तथा एकीकरण गर्न प्रस्तावित विधेयक सार्वजनिक गर्‍यो। मस्यौदामा पत्रकारिताका त्रुटिलाई विभिन्न तहमा वर्गीकरण गरी सच्याउन लगाउनेदेखि गम्भीर उल्लङ्घनमा प्रेस पास निलम्बन र सरकारी सुविधा रोक्न सिफारिस गर्न सक्ने व्यवस्था प्रस्ताव गरिएको छ।

९. एसियाली खेलकुदमा नेपालको क्रिकेट यात्रा समाप्त
जापानमा जारी २०औँ एसियाली खेलकुदमा नेपाल र श्रीलंकाबीचको क्वार्टरफाइनल वर्षाका कारण टससमेत नभई रद्द भयो। प्रतियोगिताको नियमअनुसार उच्च वरीयताको श्रीलंका अर्को चरणमा पुग्यो। नेपालले समूह चरणमा अफगानिस्तानलाई हराएको थियो भने जापानसँगको खेल पनि वर्षाले प्रभावित भएको थियो।

१०. जलविद्युत् क्षेत्रमा बाढीको ३ खर्ब ९० अर्बभन्दा बढी क्षति
ऊर्जामन्त्रीले संसद्मा दिएको जानकारीअनुसार भोटेकोशीसहितका बाढीबाट जलविद्युत् क्षेत्रमा प्रारम्भिक रूपमा करिब ३ खर्ब ९० अर्ब ६२ करोड रुपैयाँ बराबरको क्षति भएको अनुमान गरिएको छ। ८ सयभन्दा बढी व्यक्ति सम्पर्कविहीन र ११ उत्पादन केन्द्र बन्द हुँदा करिब ४१० मेगावाट विद्युत् प्रणालीबाट बाहिरिएको विवरण पनि सार्वजनिक भयो।

यूएनमा प्रधानमन्त्री बालेनले उठाए नेपाली जनजीवनका १५ मुद्दा

◆ रायुजा डेक्स

दमक। प्रधानमन्त्री बालेन्द्र (बालेन) शाहले संयुक्त राष्ट्रसंघको ८१औँ महासभालाई सम्बोधन गर्दै नेपालको जलवायु संकटदेखि किसानको मल, इन्धन अभाव, रोजगारी, सामाजिक सुरक्षा र पूर्वाधारसम्मका विषय अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा उठाएका छन्। न्यूयोर्कमा शुक्रबार बिहान नेपाली समयअनुसार भएको सम्बोधनमा उनले नेपालले नगरेको जलवायु परिवर्तनको मूल्य नेपाली जनताले चुकाइरहेको उल्लेख गर्दै विपद् व्यवस्थापन, जलवायु न्याय र विश्वव्यापी आपूर्ति प्रणालीमा सुधारको माग गरेका हुन्।

सम्बोधनको केन्द्रमा पछिल्लो बाढीबाट भएको जनधनको क्षति थियो। बाढीले केही मिनेटमै पुल, सडक, विद्यालय, घर र नागरिकका जीविकोपार्जनका आधार बगाएको उल्लेख गर्दै प्रधानमन्त्री शाहले जलवायुजन्य विपद् नेपालका लागि केवल मानवीय संकट नभई विकासको संकटसमेत भएको बताए। उनका अनुसार हरेक ठूलो विपद्ले वर्षौं लगाएर हासिल गरेको विकासलाई पछाडि धकेल्ने जोखिम बढाएको छ।

शाहले जलवायु परिवर्तनको प्रत्यक्ष प्रभाव हिमालयमा देखिइरहेको विषयलाई जोड दिए। हिमनदी पछि हट्नु, हिमाली भूभाग अस्थिर हुनु, नदीको प्रवाह अनिश्चित बन्नु तथा बाढी र पहिरोको जोखिम बढ्नुले नेपालका समुदायको दैनिक जीवन प्रभावित भइरहेको उनको भनाइ थियो। विश्वव्यापी हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा नेपालको योगदान ०.१ प्रतिशतभन्दा कम रहेको उल्लेख गर्दै उनले कम योगदान गर्ने नेपालले ठूलो क्षति व्यहोर्नुपरेको विषयलाई जलवायु न्यायसँग जोडे।

विपद् आउनुअघि नै नागरिकलाई सूचना दिने पूर्वसूचना प्रणाली बलियो बनाउनुपर्ने विषय पनि सम्बोधनको महत्वपूर्ण पक्ष बन्यो। बाढी र

पहिरोको जोखिम बढ्दै गएकाले तत्काल प्रतिक्रिया दिने पुरानो शैलीबाट तयारीमा आधारित प्रणालीतर्फ जानुपर्ने उनले बताए। बीमा, नवप्रवर्तन, बलियो पूर्वाधार र संस्थागत तयारीमा लगानी बढाउनुपर्ने उनको जोड थियो।

नेपाल, भारत र चीनको नेतृत्वमा 'हिमालय जलवायु उत्थानशीलता संयन्त्र' स्थापना गर्नुपर्ने प्रस्ताव शाहले महासभामा राखे। भू-उपग्रहबाट प्राप्त तथ्यांक र विशेषज्ञता आदानप्रदान, जोखिमयुक्त हिमतालको संयुक्त अनुगमन, पूर्वसूचना प्रणाली सुदृढीकरण तथा विपद्का बेला सीमापार सहयोग समन्वय गर्ने उनको प्रस्ताव छ। हिमालयलाई राजनीतिक सीमाभन्दा माथि उठेर सहकार्यको क्षेत्रका रूपमा विकास गर्नुपर्ने उनको भनाइ थियो।

विपद्पछिको पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग आवश्यक रहेको विषय पनि उनले उठाए। उनले राहत, पुनःस्थापना, पुनर्निर्माणसँगै जिम्मेवारी, क्षतिपूर्ति र उत्थानशीलतालाई जलवायु संकटको दीर्घकालीन समाधानका आधारका रूपमा प्रस्तुत गरे। विपद्बाट प्रभावित गरिब मुलुकलाई थप ऋणको बोझ नथोपरी पर्याप्त अनुदानमा आधारित सहयोग उपलब्ध गराउनुपर्ने उनको माग थियो।

सम्बोधनको सबैभन्दा प्रत्यक्ष जनजीविकासँग जोडिएको प्रसंग भने किसानले समयमा मल नपाउने समस्या बन्यो। किसानले बजार मूल्य तिर्न तयार हुँदासमेत आवश्यक समयमा मल उपलब्ध नहुने अवस्थालाई उनले विश्वव्यापी आपूर्ति प्रणालीको असमानताको उदाहरणका रूपमा प्रस्तुत गरे। किसानको उत्पादनसँग जोडिएको मलको समस्या विश्व मञ्चमा उठाउँदै उनले खाद्य सुरक्षालाई युद्ध र हतियारभन्दा कम प्राथमिकतामा राख्न नहुने सन्देश दिए।

त्यसैगरी इन्धन अभावको विषय पनि उनले उठाए। परिवारले साँझको खाना पकाउन आवश्यक इन्धनसमेत सहज रूपमा पाउन नसक्ने अवस्था र अन्तर्राष्ट्रिय आपूर्ति प्रणालीबीचको विरोधाभास प्रस्तुत गर्दै उनले नागरिकको आधारभूत आवश्यकताका वस्तु सहज रूपमा उपलब्ध हुने विश्वव्यवस्था आवश्यक रहेको बताए।

नेपालमा विकास पूर्वाधार निर्माणका क्रममा देखिने बिटुमिनको अभावलाई पनि उनले अन्तर्राष्ट्रिय आपूर्ति समस्यासँग जोडे। नयाँ राजमार्ग निर्माण गर्न आवश्यक सामग्री समयमा उपलब्ध नहुने अवस्थाले विकासको गति प्रभावित हुने उनको तर्क थियो। यससँगै सडक, पुल, विद्यालय र ऊर्जा पूर्वाधारलाई विपद् प्रतिरोधी बनाउनुपर्ने विषय पनि सम्बोधनमा जोडियो।

शाहले नेपालको आर्थिक भविष्यसँग जोडिएको जलविद्युत् र स्वच्छ ऊर्जाको विषयसमेत उठाए। नेपालले स्वच्छ ऊर्जा उत्पादन विस्तार गरिरहेको र जीवाश्म इन्धनमा निर्भरता घटाउन खोजिरहेको उल्लेख गर्दै उनले हरित ऊर्जालाई जलवायु समाधानसँगै आर्थिक विकासको आधारका रूपमा प्रस्तुत गरे। विद्युतीय जाऔं अन्तिम पृष्ठ

एकै महिनामा दुई विपद्मा १,४२७ को मृत्यु

४,०९३ अझै सम्पर्कविहीन

इटहरी । पछिल्लो एक महिनामा नेपालमा भएका दुई ठूला प्राकृतिक विपद्मा परी १ हजार ४ सय २७ जनाको मृत्यु भएको छ भने ४ हजार ९३ जना अझै सम्पर्कविहीन छन्। राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका अनुसार भदौ १० गते भोटेकोशीमा आएको बाढी र त्यसपछि असोज ८ देखि ११ गतेसम्म परेको अविरल वर्षाका कारण आएको बाढी तथा पहिरोले ठूलो जनधनको क्षति गरेको हो।

भोटेकोशी बाढीमा मात्रै १ हजार ३ सय ९९ जनाको मृत्यु पुष्टि भएको छ भने ४ हजार ८९ जना सम्पर्कविहीन छन्। पछिल्लो वर्षाजन्य विपद्मा २७ जनाको मृत्यु, चार जना बेपत्ता र सात जना घाइते भएका छन्।

बंगालको खाडीमा जाऔं अन्तिम पृष्ठ

विभाजित कांग्रेस नेताहरूको कित्ताकाट

इटहरी । नेपाली कांग्रेसको १५औं महाधिवेशनलाई लिएर पार्टीभित्र दुई समूह स्पष्ट रूपमा अलग भएका छन्। गगनकुमार थापा नेतृत्वको संस्थापन र शेरबहादुर देउवा पक्षबीच छुट्टाछुट्टै महाधिवेशनको तयारी भइरहँदा दुवै समूहमा नेताहरूको कित्ताकाटसमेत स्पष्ट हुँदै गएको छ।

गत पुसमा भएको विशेष महाधिवेशनपछि कांग्रेसभित्र देखिएको विभाजनको असर तल्लो तहसम्म पुगेको हो। गगन थापालाई सभापति मान्ने कि नमान्ने भन्ने विवादका कारण पार्टीभित्र दुई धार बनेका थिए। त्यसको प्रभाव गएको २१ फागुनको निर्वाचनमा समेत देखिएको थियो।

विशेष महाधिवेशनको पक्षमा नरहेका कतिपय नेता पनि पछिल्लो समय गगन थापा नेतृत्वको संस्थापन पक्षमा खुलेका छन्। लामो समय देउवा समूहमा रहेका र पटक(पटक अवसर पाएका नेताहरू पनि संस्थापनतिर लागेका छन्। जाऔं अन्तिम पृष्ठ

युएनमा प्रधानमन्त्री ....

सवारीसाधनको प्रयोग बढाउने र स्वच्छ ऊर्जाको विस्तार गर्ने विषय पनि यही सन्दर्भमा आएको छ।

रोजगारी र सामाजिक सुरक्षालाई पनि उनले सरकारको प्राथमिकतासँग जोडे। युवाले देशभित्रै सम्मानजनक रोजगारी पाउने, सामाजिक सुरक्षा सुनिश्चित हुने र हरेक नेपालीले आफ्नै देशमा समृद्ध बन्न समान अवसर पाउने राज्य निर्माण गर्ने प्रतिबद्धता उनले व्यक्त गरे। युवाको इमानदारी र जवाफदेहितामा आधारित राजनीतिक अपेक्षालाई सम्बोधन गर्दै उनले यसलाई नेपालको मात्र नभई विश्वव्यापी पुस्तान्तरणको हिस्सा बताए।

सम्बोधनमा उनले जलवायु क्षतिको क्षतिपूर्तिको प्रश्नलाई पनि अन्तर्राष्ट्रिय न्यायसँग जोड्दै बढी ऐतिहासिक उत्सर्जन गर्ने र बढी क्षमता भएका मुलुकले बढी जिम्मेवारी लिनुपर्ने बताए। जलवायु वित्त प्राप्त गर्न प्रभावित देशले लामो प्रशासनिक प्रक्रिया पार गर्नुपर्ने अवस्था हटाउनुपर्ने उनको धारणा थियो।

त्यसैगरी खाद्य सुरक्षा, आपूर्ति प्रणाली र विश्वव्यापी असमानतालाई एउटै विषयका रूपमा प्रस्तुत गर्दै उनले युद्धका लागि आवश्यक सामग्री विश्वका जुनसुकै ठाउँमा छिटो पुर्‍याउन सक्ने तर किसानले मल र इन्धनका लागि संघर्ष गर्नुपर्ने अवस्थामाथि प्रश्न उठाए। यही प्रसंगमार्फत उनले विश्वव्यवस्थाको प्राथमिकता नागरिकको जीवन, खाद्यान्न र विकासतर्फ केन्द्रित हुनुपर्ने सन्देश दिएका छन्।

प्रधानमन्त्री शाहले अन्ततः नेपालका लागि जलवायु संकट, विकास, रोजगारी, सामाजिक सुरक्षा र नागरिकको दैनिक आवश्यकतालाई एउटै विकास एजेन्डाका रूपमा प्रस्तुत गरे। विपद् आएपछि मात्र राहत खोज्नेभन्दा विपद् आउनुअघि तयारी गर्ने संस्कार विकास गर्नुपर्ने, बलिया पूर्वाधार र संस्थामा लगानी गर्नुपर्ने तथा जीवाश्म इन्धनमाथिको निर्भरता घटाउनुपर्ने उनको आग्रह थियो।

यसरी हेर्दा बालेनको यूएन सम्बोधन केवल नेपालको जलवायु संकटबारे अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको मागमा सीमित रहेन। बाढीबाट नागरिकको सुरक्षा, किसानका लागि मल, परिवारका लागि इन्धन, सडकका लागि पूर्वाधार सामग्री, युवाका लागि रोजगारी, नागरिकका लागि सामाजिक सुरक्षा र विपद्पछिको पुनर्निर्माणलाई उनले नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय एजेन्डासँग जोडेर प्रस्तुत गरेका छन्। नेपालको कम योगदानका बाबजुद जलवायु संकटको ठूलो मूल्य तिर्नुपरेको तर्क गर्दै उनले जलवायु न्यायलाई नेपाली नागरिकको दैनिक जीवनसँग जोडेर अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको ध्यानाकर्षण गराएका छन्।

१. हतियार ७२ घण्टामा विश्वको जुनसुकै कुनामा पुग्छ, तर किसानले चाहेको समयमा मल पाउँदैनन्।
२. जलवायु परिवर्तनमा नेपालको योगदान नगण्य भए पनि त्यसको मार नेपालजस्ता देशले बढी खेप्नुपरेको छ।
३. बाढी, पहिरो र डुबानले वर्षौं लगाएर बनाएका सडक, पुल र पूर्वाधार केही घण्टामै ध्वस्त पारिरहेका छन्।
४. विपद् आएपछि उद्धार र राहतमा मात्र होइन, विपद् आउनुअघि नै पूर्वसूचना र तयारीमा लगानी गर्नुपर्छ।
५. किसान उत्पादन गर्न तयार छन्, तर मल र आवश्यक कृषि सामग्री समयमा नपाउँदा उत्पादन प्रभावित भइरहेको छ।
६. इन्धनको अभावले सामान्य नागरिकको चुल्होदेखि देशको अर्थतन्त्रसम्म प्रभावित हुन्छ।
७. सडक निर्माणका लागि आवश्यक बिटुमिनजस्ता सामग्रीको अभावले विकास निर्माणको गति रोकिएको छ।
८. देशका युवालाई रोजगारीका लागि विदेश जान बाध्य बनाउने होइन, आफ्नै देशमा काम गर्ने वातावरण बनाउनुपर्छ।
९. जलविद्युत् र स्वच्छ ऊर्जाको पर्याप्त सम्भावना हुँदाहुँदै पनि त्यसको पूर्ण उपयोग गर्न नसक्दा नेपालले आर्थिक अवसर गुमाइरहेको छ।
१०. सामाजिक सुरक्षा केवल भत्ता वितरण होइन, नागरिकलाई सम्मानपूर्वक बाँच्ने आधार बनाउने व्यवस्था हुनुपर्छ।
११. जलवायु संकटका कारण गरिब तथा विकासशील देशले भोगेको क्षतिका लागि धनी देशहरूको जिम्मेवारी हुनुपर्छ।
१२. विपद्बाट प्रभावित देशलाई थप ऋणको बोझ थोपर्ने होइन, अनुदान र सहायतामार्फत पुनर्निर्माणमा सहयोग गर्नुपर्छ।
१३. हिमालमा भइरहेको जलवायु परिवर्तनको असर नेपालमा मात्र सीमित छैनह नेपाल(भारत(चीनसहित हिमाली क्षेत्रबीच सहकार्य आवश्यक छ।
१४. खाद्य सुरक्षा, ऊर्जा सुरक्षा र रोजगारीलाई विकासको केन्द्रमा राख्नुपर्छ।
१५. जलवायु परिवर्तनको समस्या केवल वातावरणको विषय होइन–यो किसानको खेत, नागरिकको चुल्हो, युवाको रोजगारी र देशको पूर्वाधारसँग प्रत्यक्ष जोडिएको विषय हो।

एकै महिनामा .....

विकसित न्यूनचापीय प्रणालीका कारण असोज ८ देखि ११ गतेसम्म देशका विभिन्न क्षेत्रमा भारीदेखि अति भारी वर्षा भएको थियो। वर्षासँगै आएको बाढी र पहिरोबाट १ हजार ६५ परिवार प्रभावित भएका छन्। प्राधिकरणका अनुसार पछिल्लो घटनामा देशभर ५१३ वटा विपद्का घटना भएका छन्।

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणकी प्रवक्ता शान्ति महतका अनुसार जोखिममा रहेका जिल्लाबाट करिब २ हजार मानिसलाई सुरक्षित स्थानमा सारिएको थियो। मौसम पूर्वानुमानपछि जोखिमयुक्त क्षेत्रमा सवारी आवागमन रोक्नुका साथै ७७ वटै जिल्ला सुरक्षा समितिमार्फत पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य गरिएको थियो।

चार दिनसम्म परेको लगातार वर्षा आइतबार साँझबाट रोकिएसँगै पछिल्लो विपद्को तत्कालीन जोखिम केही घटेको छ। तर, भदौ १० गते भोटेकोशीमा आएको बाढीबाट बेपत्ताको खोजी तथा पहिचानको काम अझै जारी छ।

भोटेकोशी बाढीबाट रसुवा, नुवाकोट, धादिङ र गोरखाका १५ स्थानीय तह प्रभावित भएका थिए। ल्हेन्दे खोलाको बहाव अचानक बढेपछि रसुवाको भोटेकोशी र त्रिशूली नदीमा अप्रत्याशित बाढी आएको थियो। भोटेकोशी, त्रिशूली र नारायणी नदी किनारबाट भेटिएका १०३ शव पहिचान भएका छन् भने पहिचान हुन नसकेका १ हजार २ सय ३० शव गाडेर व्यवस्थापन गरिएको छ।

बाढीमा मृत फेला परेकामध्ये ५४४ पुरुष र ३३६ महिला रहेको विवरण छ। त्यस्तै, ५१९ जनाको आंशिक अंग मात्र फेला परेको र २५ जना प्रहरीसमेत सम्पर्कविहीन रहेको जनाइएको छ। ६१० जना विदेशी नागरिक पनि हराइरहेको विवरणमा उल्लेख छ।

मृतक तथा बेपत्ताको पहिचानका लागि १ हजार २ सय ८६ शवका नमुना संकलन गरिएको छ। बेपत्ताका आफन्तबाट थप १ हजार ८८९ नमुना संकलन गरिएको प्रहरी प्रवक्ता डीआईजी अबिनारायण काफ्लेले बताएका छन्। शव र आफन्तबाट संकलित कुल ३ हजार १७५ नमुनाको डीएनए परीक्षण भइरहेको छ।

डीएनए परीक्षण खुमलटारस्थित राष्ट्रिय विधि विज्ञान प्रयोगशाला र सामाखुसीस्थित प्रहरीको केन्द्रीय विधि विज्ञान प्रयोगशालामा भइरहेको छ।

विभाजित....देउवा

समूहमा रहेका पूर्णबहादुर खड्का संस्थापनतिर लागिसकेका छन्। त्यस्तै किशोरसिंह राठोर, मीन विश्वकर्मा, बालकृष्ण खाण, डिना उपाध्याय र डिला संग्रौलालगायत नेताहरू पनि संस्थापन पक्षमा जोडिएका छन्।

यता, देउवा पक्षमा भने केही प्रभावशाली नेता अझै कायम छन्। असन्तुष्ट समूहले चुनदेवीमा सम्पर्क कार्यालय स्थापना गरी राजनीतिक गतिविधि अघि बढाइरहेको छ। कांग्रेस निकट स्रोतका अनुसार उक्त समूहमा देउवासँगै आरजु राणा देउवा, शशांक कोइराला, कृष्ण सिटौला, विमलेन्द्र निधि र प्रकाशमान सिंह छन्।

त्यस्तै उमाकान्त चौधरी, एनपी साउद, रमेश लेखक, मोहनबहादुर बस्नेत र शंकर भण्डारी पनि देउवा पक्षमै छन्। गुरू बराल, दीपक खड्का, कुन्दन काफ्ले र जितजंग बस्नेत पनि यही समूहमा रहेको स्रोतको दाबी छ।

शिव हुमागाईं सीता देवकोटा, विद्या तिमलसिना, सुजता परियार, किरण शर्मा पौडेल, लक्ष्मी खतिवडा, डा। रणबहादुर रावल, रंगमती शाही, नृप वड र पध्मनारायण चौधरी पनि असन्तुष्ट समूहमा छन्।

कांग्रेसभित्र दुई समूहले छुट्टाछुट्टै महाधिवेशनको तयारी गरेसँगै पार्टीको १५औँ महाधिवेशन दुईवटा हुने अवस्था बनेको छ। गगन थापा नेतृत्वको संस्थापन पक्षले आफ्नो महाधिवेशनको प्रक्रिया अघि बढाइसकेको छ भने देउवा पक्षले पनि छुट्टै कार्यतालिकाअनुसार अधिवेशनको तयारी गरिरहेको छ।

गगन थापा नेतृत्वको संस्थापन पक्षमा विश्वप्रकाश शर्मा, पुष्पा भुसाल, प्रदीप पौडेल, गुरूराज घिमिरे, उदयशमशेर राणा र फरमुल्ला मन्सुरलगायत नेताहरू छन्। गत पुसको अन्तिममा भएको विशेष महाधिवेशनबाट यो समूहले नेतृत्व स्थापित गरेको हो। उक्त नेतृत्वलाई निर्वाचन आयोग र सर्वोच्च अदालतले समेत मान्यता दिएको संस्थापन पक्षको दाबी छ।

संस्थापन पक्षले ३ असोजबाट वडास्तरीय अधिवेशन सुरु गरेको छ। १४ असोजसम्म प्रदेश र प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्रसम्मका अधिवेशन सम्पन्न गर्ने उसको तयारी छ। १६ देखि १९ असोजसम्म काठमाडौंमा १५औँ महाधिवेशन गर्ने कार्यतालिका संस्थापन पक्षले सार्वजनिक गरेको छ।

उता, देउवा पक्षको असन्तुष्ट समूहले पनि छुट्टै महाधिवेशन प्रक्रिया अघि बढाएको छ। पूर्वमहामन्त्री तथा बीपी कोइरालाका पुत्र शशांक कोइरालाको नेतृत्वमा महाधिवेशन आयोजक समिति गठन गरिएको छ।

समूहका नेता किरण शर्मा पौडेलका अनुसार महाधिवेशनका लागि आवश्यक तयारी पूरा भइसकेको छ। असन्तुष्ट समूहले १५ असोजमा देशभर वडा अधिवेशन गर्ने तयारी गरेको छ। त्यसपछि २० असोजमा पालिका, २३ असोजमा प्रदेश तथा प्रतिनिधिसभा क्षेत्रीय अधिवेशन गर्ने कार्यतालिका बनाइएको छ। उक्त समूहले १५ कात्तिकमा जिल्ला, ४ मंसिरमा प्रदेश र २१ देखि २३ मंसिरसम्म केन्द्रीय महाधिवेशन गर्ने तयारी गरेको छ।

पाठकको पूर्पुरो

ज्योतिष आशिष नेपाल

मेषः नयाँ कामको अवसर मिल्नेछ, आर्थिक लाभ हुनेछ।
वृषः रोकिएका काम अघि बढ्नेछन्, पारिवारिक सहयोग मिल्नेछ।
मिथुनः नयाँ जिम्मेवारी पाइनेछ, आम्दानी बढ्ने सम्भावना छ।
कर्कटः मान-सम्मान बढ्नेछ, पुरानो कामबाट लाभ मिल्नेछ।
सिंहः महत्वपूर्ण निर्णय लिनुपर्नेछ, व्यापारमा सुधार आउनेछ।
कन्याः मेहनतको राम्रो परिणाम मिल्नेछ, आर्थिक पक्ष बलियो हुनेछ।
तुलाः नयाँ सम्बन्ध विस्तार हुनेछ, काममा सफलता मिल्नेछ।
वृश्चिकः अवसरहरु प्राप्त हुनेछन्, रोकिएको धन हात पर्न सक्छ।
धनुः यात्राको अवसर मिल्नेछ, नयाँ काममा सफलता प्राप्त हुनेछ।
मकरः कार्यक्षेत्रमा प्रगति हुनेछ, आर्थिक समस्या समाधान हुनेछन्।
कुम्भः नयाँ योजना बन्नेछ, साथीभाइबाट सहयोग प्राप्त हुनेछ।
मीनः मनमा उत्साह बढ्नेछ, पारिवारिक तथा आर्थिक सुख मिल्नेछ।

साताका चर्चित विश्व घटना

१. अमेरिका-चीन राष्ट्रप्रमुखबीच वार्ता
अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पले चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङलाई ह्वाइट हाउसमा भव्य स्वागत गरे। व्यापार, एआई, ताइवान र इरान युद्धलगायत विषयमा छलफल भए पनि ठूला विवादमा निर्णायक सहमति भएन। दुवै पक्षले व्यापारिक सम्बन्धमा स्थिरता कायम गर्ने संकेत भने दिएका छन्।

२. गाजाका लागि २.४५ अर्ब डलरको पुनर्निर्माण योजना
ट्रम्पको 'बोर्ड अफ पिस'ले गाजा पुनर्निर्माणका लागि करिब २.४५ अर्ब अमेरिकी डलरको प्रारम्भिक योजना सार्वजनिक गर्‍यो। योजनामा पूर्वाधार पुनर्निर्माण र मानवीय आवश्यकतालाई प्राथमिकता दिइएको छ। यसको कार्यान्वयन, सुरक्षा व्यवस्था र हमास-इजरायलबीचको राजनीतिक सहमतिबारे भने अझै अनिश्चितता छ।

३. राष्ट्रसंघ महासभामा नेताहरुबीच गाजामाथि तीव्र मतभेद
संयुक्त राष्ट्रसंघको ८१औँ महासभामा गाजा युद्ध प्रमुख विषय बन्यो। फ्रान्स, बेलायत, क्यानडा लगायतले प्यालेस्टिनी राज्यको समर्थन गरे। इजरायली प्रधानमन्त्री बेन्जामिन नेतन्याहुले सम्बोधन गर्दा दर्जनौँ प्रतिनिधि विरोधस्वरूप सभाकक्षबाट बाहिरिए।

४. अमेरिका-इरानबीच कूटनीतिक संवाद पुनः सुरू
संयुक्त राष्ट्रसंघ महासभाको अवसरमा अमेरिका र इरानका प्रतिनिधिबीच युद्ध अन्त्य गर्ने विषयमा मध्यस्थमार्फत छलफल भयो। दुवै पक्षबीच दूरी कायमै रहे पनि कूटनीतिक संवादको पुनःसुरुवातलाई महत्वपूर्ण घटनाका रूपमा हेरिएको छ। इरानले वार्तालाई निरन्तरता दिनुपर्ने बताएको छ।

५. होर्मुज जलडमरु खुलाउने इरानको सातदिने प्रस्ताव
इरानका विदेशमन्त्री अब्बास अराघ्चीले होर्मुज जलडमरू पुनःखोल्न सातदिने ठोस प्रस्ताव अमेरिकासमक्ष राखेको बताए। आवश्यक सर्त पूरा भएमा सामान्य समुद्री आवागमन पुनःस्थापित गर्न सकिने उनको भनाइ छ। अमेरिकाले प्रस्ताव स्वीकार नगरेपछि ऊर्जा बजारमा तेल आपूर्तिको चिन्ता थप बढ्यो।

६. तेलको मूल्यमा तीव्र वृद्धि
अमेरिका-इरान तनाव र होर्मुज जलडमरूको भविष्यप्रति अनिश्चितताका कारण अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा तेलको मूल्य बढ्यो। सेप्टेम्बर २८ मा ब्रेन्ट कच्चा तेल २.७ प्रतिशतले बढेर करिब १०७ डलर प्रतिब्यारेल पुग्यो। यसले विश्वव्यापी महँगी र इन्धन आपूर्तिमाथि थप दबाब सिर्जना गरेको छ।

७. युक्रेनमा रूसी ड्रोन आक्रमण तीव्र
रुसले सेप्टेम्बर २८ मा युक्रेनका विभिन्न क्षेत्रमा ठूलो ड्रोन आक्रमण गर्‍यो। राजधानी किभस्थित नेसनल एकेडेमी अफ साइन्सेसको भवनसमेत क्षतिग्रस्त भयो। युक्रेनी राष्ट्रपति जेलेन्स्कीका अनुसार देशभरको आक्रमणमा नौ जनाको मृत्यु र ८० भन्दा बढी घाइते भए।

८. नाटोले रूसी 'साबोटाज' विरूद्ध चेतावनी
नाटोका सर्वोच्च कमान्डर एलेक्सस ग्रिन्केभिचले युरोपेली देशहरूलाई रुससँग जोडिएका भनिएका तोडफोडका घटनाविरुद्ध स्पष्ट प्रतिक्रिया दिन आग्रह गरे। नाटोले रुसको गतिविधि निगरानी गर्न गुप्तचर सूचनाको आदानप्रदान बढाइरहेको जनाएको छ।

९. बेलायतको अमेरिकी हवाई आधारनजिक पाँच पक्राउ
बेलायतको फेयरफोर्डस्थित अमेरिकी प्रयोगको हवाई आधारनजिक पाँच जना व्यक्ति विस्फोटक तथा आतंकवादसम्बन्धी शंकामा पक्राउ परे। प्रहरीले उनीहरू कुनै विदेशी राज्यका लागि काम गरिरहेका थिए कि थिएनन् भन्ने पनि अनुसन्धान गर्‍यो। घटनापछि आधार क्षेत्रमा सुरक्षा कडा पारिएको छ।

१०. इराकबाट अमेरिकी सेना पूर्ण रुपमा बाहिरिने तयारी
इराकमा दुई दशकभन्दा बढी समयदेखि रहेका अमेरिकी सेनाले अन्तिम आधारहरू पनि छाड्ने तयारी गरेका छन्। अमेरिकी सेनाको बहिर्गमन बुधबारसम्म पूरा हुने अपेक्षा गरिएको छ। यसलाई इराकमा अमेरिकी सैन्य उपस्थितिको महत्वपूर्ण अध्याय समाप्त भएको रूपमा हेरिएको छ।

११. संयुक्त राष्ट्रसंघको नयाँ महासचिवको दौडमा रेबेका ग्रिन्स्पान अगाडि
संयुक्त राष्ट्रसंघ सुरक्षा परिषद्को चौथो अनौपचारिक मतदानमा कोस्टारिकाकी पूर्वउपराष्ट्रपति रेबेका ग्रिन्स्पानले १० 'प्रोत्साहन' मत पाइन्। उनी महासचिव पदका लागि प्रतिस्पर्धामा अगाडि देखिएकी छन्। अन्तिम निर्णय सुरक्षा परिषद्का पाँच स्थायी सदस्यको सहमतिपछि महासभाले गर्नेछ।

१२. बैंककमा भीषण बाढी
थाइल्यान्डको बैंककमा भारी वर्षापछि ठूलो बाढी आयो। देशका ४१ प्रान्त प्रभावित हुँदा लाखौँ घरमा असर परेको र हजारौँ मानिस सुरक्षित स्थानमा सारिएको विवरण सार्वजनिक भयो। बैंककमा मात्रै करिब ५,९०० मानिसलाई उद्धार केन्द्रमा सारिएको थियो।

१३. भारतको उत्तर प्रदेशमा वर्षा र बाढीबाट ठूलो क्षति
भारतको उत्तर प्रदेशमा सेप्टेम्बर २५-२७ बीच असामान्य भारी वर्षा भयो। उक्त अवधिमा सामान्यभन्दा करिब नौ गुणासम्म बढी वर्षा भएको अधिकारीहरूले बताए। बाढी तथा वर्षाजन्य घटनामा कम्तीमा ५६ जनाको मृत्यु भएको विवरण सार्वजनिक भयो।

१४. म्यानमारमा हवाई आक्रमणबाट ठूलो मानवीय क्षतिको खबर
म्यानमारमा सेनाले गरेको भनिएको हवाई आक्रमणमा कम्तीमा ३३ जनाको मृत्यु भएको विद्रोही समूह तथा सहायता कार्यकर्ताले बताएका छन्। संयुक्त राष्ट्रसंघले पनि अर्को घटनामा करिब ५० जनाको मृत्यु भएको रिपोर्टप्रति गम्भीर चिन्ता व्यक्त गरेको छ।

१५. नाइजरमा सुरक्षाकर्मीमाथि ठूलो आक्रमण
नाइजरको पश्चिमी क्षेत्रमा भएका दुई छुट्टाछुट्टै आक्रमणमा ५० भन्दा बढी सुरक्षाकर्मी मारिएको सुरक्षा स्रोतहरूले बताएका छन्। जिहादी समूह सक्रिय रहेको साहेल क्षेत्रमा सुरक्षा संकट अझ गहिरिँदै गएको घटनाले देखाएको छ।

१६. दक्षिण अफ्रिकामा दुई गोलीकाण्ड, २७ जनाको मृत्यु
दक्षिण अफ्रिकामा एउटै रात भएका दुई छुट्टाछुट्टै गोलीकाण्डमा कम्तीमा २७ जनाको मृत्यु भयो। प्रहरीले घटनामा संलग्न व्यक्तिहरूको खोजी तीव्र पारेको छ। पछिल्लो घटनाले देशमा बन्दुकजन्य हिंसा र संगठित अपराधको समस्या फेरि चर्चामा ल्याएको छ।

१७. स्पेनमा आवास संकटविरूद्ध प्रदर्शन
म्याड्रिडमा ८० वर्षभन्दा माथिका एक वृद्धलाई घरबाट निकालिएको घटनापछि आवास संकटविरुद्ध प्रदर्शन चर्कियो। भाडा महँगिएको, घरबाट विस्थापन बढेको र आवासलाई आधारभूत अधिकारका रूपमा सुनिश्चित गर्नुपर्ने माग गर्दै प्रदर्शनकारी सडकमा उत्रिएका छन्।

QR CODE SET
हाम्रा सोसल मिडिया तथा अनलाईमान गएर हेर्नें, पढ्ने गर्नुहोस्
WEBSITE — www.fastmedianepal.com
ePAPER — www.fastmedianepal.com/epaper
FACEBOOK — facebook.com/yuvajagarannews
YOUTUBE — youtube.com/@FastmediaNepal
EMAIL SIGNATURE
युवा जागरण मिडिया प्रा.लि.
— सत्य, साहस र युवाको आवाज —
9862144975
news.yuvajagarn@gmail.com
fastmedianepal@gmail.com
www.fastmedianepal.com
facebook.com/yuvajagarannews
youtube.com/@FastmediaNepal
www.fastmedianepal.com/epaper

भगवानबाट दया चाहने हो भने पहिले बालक, वृद्ध, असहाय, रोगी र अशक्तको हितमा ध्यान पर्छ। भगवान्ले दया गरून् भन्ने आशा चाहिँ राख्ने आफूले गर्नुपर्ने काममा भने ध्यान नदिनु भनेको अन्याय हो। - नीतिवाक्य

युवा जागरण मिडिया प्रा.लि. द्वारा प्रकाशित

राष्ट्रिय युवा जागरण साप्ताहिक — राष्ट्र, राष्ट्रियता र लोकतन्त्रप्रति प्रतिबद्ध

प्रधान सम्पादक : खगेन्द्र कार्की

डेक्स प्रमुख : सुप्रिया राई, संवाददाता सृजना कार्की

कानुनी सल्लाहकार : केदार कार्की (अधिवक्ता/कानुन व्यवसायी)

साजसज्जा : राष्ट्रिय युवा जागरण डेक्सटप
कार्यालय : विराटनगर, बरगाछी मोरङ,
मुद्रण: सामुदायिक अफसेट प्रेस, इटहरी
सम्पर्क : मोबाइल नं. ९८६२१४४९७५,
इटहरी कार्यालय : इटहरी-८, सुनसरी
फोन नं. ०२५-५८८६३२, मोबाइल नं. ९८६२१४४९७५
इमेल : yuvajagaranmedia@gmail.com

Website: fastmedianepal.com
Facebook : Rastriya yuva Jagaran Online Patrika

सम्पादकीय

विगत होइन कांग्रेसले अब भविष्य खोज्न आवश्यक

नेपाली कांग्रेस फेरि निर्णायक मोडमा उभिएको छ । संस्थापन इतर पक्षले विशेष महाधिवेशनको तयारी गरिरहेको छ भने शेरबहादुर देउवा पक्षले मंसिरमा महाधिवेशन गर्ने तयारी गरेको छ । असोजको विशेष महाधिवेशन र मंसिरको नियमित महाधिवेशनको टकरावले कांग्रेसभित्रको संकटलाई सतहमा ल्याएको छ ।

यो केवल नेतृत्वको विवाद होइन । यो कांग्रेसले आफ्नो राजनीतिक चरित्र र भविष्य कुन बाटोबाट खोज्ने भन्ने प्रश्न महत्वपूर्ण हो ।

नेपाली कांग्रेसको इतिहास लोकतान्त्रिक आन्दोलनसँग जोडिएको छ । बीपी कोइरालाले निर्माण गरेको राजनीतिक आदर्श, लोकतन्त्रप्रतिको प्रतिबद्धता र जनअधिकारको सवाल कांग्रेसको पहिचान थियो । तर पछिल्ला वर्षमा सत्ता समीकरण, भागबन्डा र गठबन्धनको राजनीतिले कांग्रेसको मौलिक वैचारिक धरातल कमजोर बनाएको आलोचना हुँदै आएको छ । कम्युनिस्ट दलसँग सहकार्य गर्नु संसदीय राजनीतिमा अस्वाभाविक होइन, तर सत्ता प्राप्तिका लागि सिद्धान्त नै गौण बन्नु भने कांग्रेसका लागि गम्भीर प्रश्न हो ।

जेनजी आन्दोलनपछि पुरानो राजनीतिक शैलीप्रतिको जनअसन्तुष्टि झन् स्पष्ट भयो । यही परिस्थितिमा कांग्रेसभित्र नेतृत्व परिवर्तनको आवाज बलियो बनेको हो । विशेष महाधिवेशन त्यसैको अभिव्यक्ति हो ।

तर परिवर्तनको बाटोमा देउवा पक्ष मुख्य अवरोध बनेको आरोप लागिरहेको छ । देउवाको राजनीतिक इतिहास आफैँमा उतारचढावपूर्ण छ । २०५९ सालमा उनले कांग्रेस विभाजन गरी नेपाली कांग्रेस (प्रजातान्त्रिक) गठन गरेका थिए । पछि पार्टी पुनःएकीकरण भयो । त्यसैले आज कांग्रेस फेरि विभाजनको मनोविज्ञानतर्फ धकेलिँदा उनको भूमिकामाथि प्रश्न उठ्नु स्वाभाविक हो ।

जेनजी आन्दोलनका क्रममा देउवाको निवासमा आगजनी भयो, कुटपिट भयो । त्यसपछि सार्वजनिक भएका विभिन्न दृश्यले उनको राजनीतिक जीवनमाथि थप बहस जन्मायो । तर व्यक्तिगत आरोप(प्रत्यारोपमै कांग्रेसको भविष्य खोज्नु उचित हुँदैन । आरोपको निरूपण प्रमाण र कानुनी प्रक्रियाबाट हुनुपर्छ । आजको मूल प्रश्न देउवा रहने वा नरहने होइन । कांग्रेस बदलिने कि नबदलिने हो ।

गगन थापा वा नयाँ पुस्ताका नेताहरु आएपछि मात्र कांग्रेस स्वतः सुन्छि भन्ने पनि होइन । नेतृत्व परिवर्तनसँगै राजनीतिक संस्कार बदलिनुपर्छ । गुटभन्दा संगठन, पदभन्दा नीति, सत्ताभन्दा सिद्धान्त र नेताभन्दा कार्यकर्ता तथा जनतालाई केन्द्रमा राख्नुपर्छ । आगामी महाधिवेशन कांग्रेसका लागि सभापति छान्ने अवसर मात्र बन्नु हुँदैन । यो कांग्रेसले आफूलाई पुनः परिभाषित गर्ने अवसर बन्नुपर्छ । जनताले अब कांग्रेससँग विगतको गौरवगाथा मात्र सुन्न चाहेका छैनन् । उनीहरु सुशासन, पारदर्शिता, जवाफदेहिता र लोकतान्त्रिक संस्कार खोजिरहेका छन् । देउवा रहून् वा नरहून्, नयाँ नेतृत्व आओस् वा पुरानै रहोस्- कांग्रेसको पुनर्जन्म सिद्धान्त र राजनीतिक संस्कारको पुनर्जागरणबाट मात्र सम्भव छ । कांग्रेसलाई अब विगत होइन, भविष्य चाहिएको छ ।

पक्राउको राजनीति होइन, परिणामको न्याय चाहिन्छ

खगेन्द्र कार्की
khagendrakarki075@gmail.com

> " विपद् व्यवस्थापनको सबैभन्दा महत्वपूर्ण पक्ष विपत्ति आएपछि उद्धार गर्नु मात्र होइन, विपत्ति आउनुअघि सम्भावित क्षति कम गर्नु हो । पूर्वसूचना प्रणालीको वास्तविक अर्थ पनि यही हो । "

जनताको असन्तुष्टि केवल केही राजनीतिक अनुहारसँग जोडिएको विषय होइन। यो लामो समयदेखि जम्दै आएको शासनशैली, शक्तिको दुरुपयोग, जवाफदेहिताको अभाव र राज्य संयन्त्रप्रतिको अविश्वासको परिणाम हो। त्यसैले जब नयाँ सत्ताले पुरानो सत्ताका प्रभावशाली पात्रहरूमाथि अनुसन्धान र कारबाही अघि बढाउँछ र आफै पनि स्वच्छ र पारदर्शी बनाउँछ भने जनताले त्यसलाई स्वाभाविक रूपमा गम्भीरतापूर्वक हेर्छन्।

जनताको पुरानो सत्ताप्रतिको भंग भएको मोहलाई सम्बोधन गर्ने निर्वाचनबाट राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वापा)लाई दुई तिहाई नजिकको परिणाम दिएर पठाए र बालेन्द्र शाह प्रधानमन्त्री पनि भए तर त्यो सरकारले पछिल्लो समयमा पुरानो सत्ताका गलत अनुहार पक्राउमा देखाएको केटाकेटीपनले युवाको त्यो सपनामा बादल लगाईरहेकोमा अहिले असन्तुष्टि बढ्न सुरु भईसकेको छ।

पक्राउ नै न्यायको अन्तिम प्रमाण हो त ? भन्ने प्रश्नले यतिखेर सरकार घेरिएको छ। पछिल्ला घटनाक्रमले यही र यस्तै सुरक्षासँग सम्बन्धित प्रश्नलाई अझ गम्भीर बनाएका छन्।

जेनजी आन्दोलनका क्रममा भएको दमनबारे गठन गरिएको गौरीबहादुर कार्की नेतृत्वको जाँचबुझ आयोगले तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली, तत्कालीन गृहमन्त्री रमेश लेखक र तत्कालीन प्रहरी महानिरीक्षक चन्द्रकुवेर खापुङमाथि फौजदारी कसुरमा अनुसन्धान गर्न सिफारिस गरेको थियो। प्रतिवेदनमा लापरबाहीका कारण मानवीय क्षति भएको र क्षति रोक्न पर्याप्त प्रयास नभएको विषय उल्लेख गरिएको सार्वजनिक विवरणमा छ।

सरकारले आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने निर्णय गरेपछि ओली र लेखक पक्राउ परे। तर पक्राउसँगै अर्को बहस सुरु भयो(के आयोगको प्रतिवेदन आफैंमा पक्राउ र अभियोजनका लागि पर्याप्त प्रमाण हो ?

यस विषयमा कानुनविद्हरूबीचसमेत फरक धारणा सार्वजनिक भएका छन्। आयोगको प्रतिवेदन अनुसन्धानको आधार बन्न सक्ने भएपनि थप प्रमाण संकलन नगरी पक्राउ गर्नु हतारो हुन सक्ने तर्कसमेत सार्वजनिक भएको थियो।

यही ठाउँमा सरकारको परीक्षा सुरु हुन्छ।

राज्यले कसैलाई पक्राउ गर्न सक्छ। तर पक्राउपछि उसले अदालतमा टिक्ने प्रमाण प्रस्तुत गर्नुपर्छ। घटनामा कसको भूमिका कति थियो भन्ने स्पष्ट गर्नुपर्छ। आदेश दिने तह र कार्यान्वयन गर्ने तहबीचको सम्बन्ध प्रमाणित गर्नुपर्छ। दोषी भए कानुनअनुसार अभियोजन हुनुपर्छ। दोष प्रमाणित नभए राज्यले त्यसको कारण पनि स्पष्ट गर्नुपर्छ।

अर्थात् पक्राउ सुरुआत हो, परिणाम होइन।

यही कारणले जनतामा अहिले अर्को किसिमको प्रश्न जन्मिन थालेको छ। यदि पुरानो सत्ताका जिम्मेवार पात्रमाथि अनुसन्धान गर्ने पर्याप्त आधार थियो भने अनुसन्धान कति प्रभावकारी रूपमा अघि बढ्यो ? यदि अभियोजनका लागि प्रमाण कमजोर थियो भने पक्राउको राजनीतिक प्रचार किन यति ठूलो बनाइयो ? यी प्रश्नको जवाफ सरकारले पारदर्शी ढंगले दिनुपर्छ।

अर्कोतर्फ, पूर्वप्रधानन्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबराको पछिल्लो घटना झनै जटिल छ।

असोज ११ गते मध्यराति प्रहरीले जबरालाई निवासबाट नियन्त्रणमा लिएर टेकुस्थित कार्यालयमा पुऱ्याएको समाचार सार्वजनिक भयो। प्रारम्भिक समाचारमा उनलाई पक्राउ गरिएको भनियो। प्रहरीले भने पछि सुरक्षा चुनौतीका कारण कार्यालयमा ल्याइएको दाबी गऱ्यो। करिब १२ घण्टापछि उनलाई छाडियो। फेरी भोलिपल्ट नै चोलेन्द्रका छोराले सुरक्षा थ्रेट भएकै कारण सुरक्षा पाउ भन्दै निवेदन दिएको निवेदन बाहिरियो। यि सबै सुरक्षाका नाममा भएका कच्चा खेलका परिणाम थिए।

चोलेन्द्र जब प्रधानन्यायधीस बने उनी विवादरहित व्यक्ति भने होइनन्। अदालती प्रक्रियामा उनका गलत हरकतका कारण कानुन व्यवयसायीले सर्वोच्चमा प्रवेशमा रोक लगाएका र सरकारले पनि पछिल्लो समयमा महाभियोग संसदमा दर्ता गराएका पात्र हुन। गलत भएको छ तर यथेष्ट प्रमाण नभएको अवस्थामा गरिएको पक्राउले सरकारलाई आलोचित मात्र बनाएको छैन, सरकारको औचित्यमाथि प्रश्न उठाएको छ।

चोलेन्द्र पक्राउपछि सरकारको भाष्य अझ फरक आयो। सरकारका प्रवक्ताले जबरालाई पक्राउ गरिएको नभई सुरक्षा जोखिमका कारण 'रेस्क्यु' गरेर सुरक्षित स्थानमा लगिएको दाबी गरे।

यहाँ प्रश्न जबरा सही वा गलत भन्ने होइन। प्रश्न राज्यले कुनै नागरिकलाई कुन कानुनी आधारमा नियन्त्रणमा लियो र त्यसको प्रक्रिया के थियो ? भन्ने हो।

यदि सुरक्षा खतरा थियो भने सुरक्षा दिनु राज्यको दायित्व हो। तर सुरक्षा दिने र अपराध अनुसन्धानका लागि पक्राउ गर्ने प्रक्रिया एउटै होइन। राज्यका निकायले शब्द बदल्दैमा कानुनी प्रकृति बदलिँदैन। त्यसैले जबरा प्रकरणमा प्रहरीको प्रारम्भिक भनाइ, सरकारको पछिल्लो स्पष्टीकरण र घटनाको वास्तविक कानुनी आधारबीच स्पष्टता आवश्यक छ।

यस घटनाप्रति राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले समेत चासो देखाएको छ। आयोगले प्रहरी अधिकारीलाई सोधपुछका लागि बोलाएको विवरण सार्वजनिक भएको छ। सर्वोच्च अदालतले पनि कानुनी प्रक्रिया पूरा नगरी गरिने कार्य स्वीकार्य नहुने धारणा सार्वजनिक गरेको छ।

यसले एउटा ठूलो पाठ दिन्छ(नयाँ सत्ता पुरानो सत्ताभन्दा फरक देखिन खोज्दै गर्दा विधिको शासनको सीमा नाघ्नु हुँदैन।

जनताले परिवर्तन खोजेका हुन्। तर परिवर्तनको अर्थ एउटा समूहलाई हटाएर अर्को समूहलाई त्यही शैलीमा शक्ति प्रयोग गर्ने अधिकार दिनु होइन। परिवर्तनको अर्थ राज्यका संस्थाहरू बलिया हुनु हो। प्रहरी कानुनअनुसार चल्नु हो। अनुसन्धान प्रमाणमा आधारित हुनु हो। अभियोजन राजनीतिक आदेशभन्दा कानुनी आधारमा हुनु हो। अदालत स्वतन्त्र रहनु हो। र सत्तामा जो भए पनि जवाफदेही हुनु हो।

पुरानो सत्ताका पात्रहरूमाथि अनुसन्धान हुनै हुँदैन भन्ने प्रश्न होइन। बरु प्रश्न यो हो(अनुसन्धान कसरी हुन्छ ?

यदि कसैमाथि गम्भीर आरोप छ भने प्रमाणसहित अनुसन्धान होस्। आयोगले सिफारिस गरेको छ भने त्यसलाई कानुनी प्रक्रियामा लैजाने स्पष्ट बाटो बनोस्। अनुसन्धानमा दोष देखिए मुद्दा चलोस्। दोष नदेखिए राज्यले पनि त्यही तथ्य स्वीकार गरोस्।

तर पक्राउ गरेर फोटो खिच्ने, केही घण्टा वा केही दिनपछि छाड्ने र त्यसपछि वास्तविक अनुसन्धान कहाँ पुग्यो भन्नेबारे मौन रहने प्रवृत्तिले जनताको विश्वास बलियो बनाउँदैन।

अझ खतरनाक कुरा के हो भने यस्तो अभ्यासले 'पक्राउ नै कारबाही हो' भन्ने गलत राजनीतिक संस्कार स्थापित गर्न सक्छ।

नेपाललाई अहिले हतकडीको प्रदर्शनभन्दा कानुनको प्रभावकारिता आवश्यक छ। हिरासतको दृश्यभन्दा अदालतमा प्रस्तुत हुने प्रमाण आवश्यक छ। राजनीतिक भाषणभन्दा अनुसन्धानको प्रतिवेदन आवश्यक छ। र आरोपभन्दा न्यायिक निष्कर्ष आवश्यक छ।

जनताको असन्तुष्टि सम्बोधन गर्ने नाममा राज्यले भावनालाई कानुनमाथि राख्न मिल्दैन। त्यसैगरी पुरानो सत्ताको शक्तिशाली पहुँचका कारण अनुसन्धान रोक्न पनि मिल्दैन।

कानुनको शासनको वास्तविक परीक्षा कमजोरमाथि होइन, शक्तिशालीमाथि हुन्छ।

त्यसैले ओली हुन्, लेखक हुन् वा जबरा(नामले होइन, प्रमाण र कानुनले उनीहरूको स्थिति निर्धारण गर्नुपर्छ। कसैलाई राजनीतिक प्रतिशोधका कारण नसमातियोस्, कसैलाई राजनीतिक प्रभावका कारण नछोडियोस्।

अब सरकारसँग जनताको प्रश्न सरल छ-

कति जना पक्राउ परे भन्ने होइन, कति घटनाको निष्पक्ष अनुसन्धान भयो ?

कति घण्टा हिरासतमा राखियो भन्ने होइन, कति प्रमाण अदालतसम्म पुग्यो ?

कति ठूलो राजनीतिक घोषणा भयो भन्ने होइन, अन्ततः कानुनले के निष्कर्ष निकाल्यो ?

यही प्रश्नको जवाफले नयाँ सत्ताको चरित्र निर्धारण गर्नेछ।

पुरानो अनुहार बदलिनु परिवर्तनको सुरुआत हुन सक्छ। तर पुरानो शासन संस्कार बदलिनु मात्रै वास्तविक परिवर्तन हो।

र त्यसका लागि हतकडीभन्दा बलियो विधिको शासनको हुन्छ।

◆◆◆

इटहरी उपमहानगरपालिकाको अनुरोध

- बालश्रमको प्रयोग नगरौं । उपमहानगरपालिकालाई बालश्रममुक्त नगर बनाऔं। सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं ।
- छोराछोरीमा भेदभाव नगरौं । दुवै समाजका सम्पत्ति हुन्, बालबालिकाको लालन, पालन र शिक्षा दिक्षामा ध्यान दिऔं ।
- नगरपालिकालाई महिला हिंसा रहित बनाउने अभियानमा सबैजना सहभागी बनौं ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता अन्तरगत जन्म, विवाह, बसाइसराइ, सम्बन्धविच्छेद, मृत्यु दर्ता समयमा नै गरौं । सभ्य नागरिकको भूमिका निर्वाह गरौं ।
- बसोबास स्थल, टोलमा व्यवसायीहरुमा पशुपालन, कुखुरापालन गर्दा छरछिमेकमा असर नपर्ने गरी पालौं ।
- आफ्नो गाउँटोलमा सञ्चालन हुने विकास निर्माणमा सहभागी बनि विकासको हरेक काम कारवाही जानकारी राखौं । विकास निर्माण कार्यक्रममा जनसहभागिता जुटाऔं ।
- सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षणमा उपनगरपालिकालाई सहयोग गरौं । सावजनिक स्थलमा जताततै फोहरमैला नफालौं ।

इटहरी उपमहानगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, इटहरी, सुनसरी

असोज ७ देखि १३ सम्म देशभर के-के भयो ?

१. प्रधानमन्त्री बालेन शाह संयुक्त राष्ट्रसंघको ८१औँ महासभामा सहभागी हुन न्यूयोर्क पुगे।
२. बालेनले राष्ट्रसंघका महासचिव एन्टोनियो गुटेरेससँग भेटवार्ताको तयारी गरे।
३. परराष्ट्रमन्त्री शिशिर खनालले विभिन्न देशका प्रतिनिधिसँग द्विपक्षीय भेटवार्ता गरे।
४. नेपाल-फिनल्यान्ड सम्बन्ध र बहुपक्षीय सहकार्यबारे छलफल भयो।
५. एमाले केन्द्रीय समिति बैठकमा अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीको राजनीतिक प्रतिवेदन सर्वसम्मत पारित भयो।
६. एमाले बैठकमा वाम एकता र संसद् पुनर्स्थापनाको विषय उठ्यो।
७. पूर्वराष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीलाई एमालेको वरिष्ठ नेतामा प्रस्ताव गर्ने तयारी अघि बढ्यो।
८. कांग्रेस काठमाडौं महानगर सभापतिमा सुशन वैद्य निर्विरोध चयन भए।
९. कांग्रेसका विभिन्न तहका अधिवेशनमा महिला र युवाको प्रतिनिधित्वबारे नयाँ तथ्य सार्वजनिक भए।
१०. सरकारले विपद् पूर्वतयारीका लागि देशभरका अस्पताललाई तयारी अवस्थामा रहन निर्देशन दियो।
११. सल्यानमा स्क्रब टाइफसबाट मृत्यु हुनेको संख्या आठ पुग्यो।
१२. बाढीपहिरोको सम्भावित जोखिमलाई ध्यान दिँदै बीपी राजमार्गमा राति सवारी रोक्ने निर्णय भयो।
१३. दुई महिनामै भारतबाट साढे ३ अर्बभन्दा बढीको आलु, प्याज र गोलभँडा आयात भएको तथ्य सार्वजनिक भयो।
१४. सरकारको सार्वजनिक ऋण पौने ३० खर्ब पुगेको समाचार आयो।
१५. दुई महिनामा सरकारले ६१ अर्ब रुपैयाँ ऋण परिचालन गरेको विवरण सार्वजनिक भयो।
१६. महँगीबीच केराको मूल्यले उपभोक्तालाई केही राहत दिएको समाचार आयो।
१७. मधेश प्रदेशले पहिलोपटक आफ्नै प्रणालीबाट सवारी चालक अनुमतिपत्र छाप्न सुरु गर्‍यो।
१८. पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमा फ्लाई दुबईका लागि नयाँ इन्धन डिपो सञ्चालनमा आयो।
१९. सिन्धुलीको मासु फ्याक्ट्रीमा काम गर्ने ८८ विदेशीको भिसा रद्द गरियो।
२०. महिला कबड्डीमा नेपाल चीनियाँ ताइपेईसँग पराजित भयो।
२१. लघुवित्त संस्थाको खराब कर्जा ५० अर्ब रुपैयाँ नाघेको विवरण सार्वजनिक भयो।
२२. चोरीका चार स्कुटर र एक मोटरसाइकलसहित एक व्यक्ति पक्राउ परे।
२३. बाँकेमा हवाई फायर गरेर लागुऔषध कारोबारी पक्राउ गरियो।
२४. खोटाङका दुर्गम गाउँमा हुर्किएका एक नेपाली अमेरिकामा वैज्ञानिक बनेको समाचार चर्चामा आयो।
२५. काठमाडौंमा कांग्रेसको महानगर अधिवेशन सम्पन्न भयो।
२६. डोटीमा कांग्रेस अधिवेशनमा देउवा र गगन थापाका तस्वीर राखिएको विषय चर्चामा आयो।
२७. मधेश सरकारले सवारी लाइसेन्स वितरण सुरु गर्‍यो।
२८. सात प्रदेशमा खेलकुद पूर्वाधार निर्माण गर्ने योजना सार्वजनिक भयो।
२९. सरकारले मल आपूर्तिबारे कृषि मन्त्रालयसँग छलफल गर्‍यो।
३०. दक्षिण अफ्रिकामा पार्टी चलिरहेको घरमा गोलीबारी हुँदा ११ जनाको मृत्यु भएको अन्तर्राष्ट्रिय घटना चर्चामा आयो।

असोज ८ गते

३१. पूर्वराष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी एमालेको वरिष्ठ नेतामा अनुमोदित भइन्।
३२. एमालेले केन्द्रीय सदस्यहरू मनोनयन गर्‍यो।
३३. एमाले स्थायी कमिटीमा ईश्वर पोखरेलसहित सात नेता मनोनित भए।
३४. एमालेले केन्द्रीय बैठकबाट २२ वटा निर्णय गर्‍यो।
३५. कांग्रेसको १५औँ महाधिवेशनको लोगो र नारा सार्वजनिक भयो।
३६. कांग्रेसका क्षेत्रीय अधिवेशन असोज १३ भित्र सक्न निर्देशन दिइयो।
३७. ललितपुर महानगर कांग्रेस सभापतिमा राजु महर्जन सर्वसम्मत चयन भए।
३८. बाढीको जोखिम बढेपछि कर्मचारीलाई बिदामा नबस्न सरकारको निर्देशन आयो।
३९. कर्णालीका १० जिल्लामा राति लामो दूरीका सवारी सञ्चालनमा रोक लगाइयो।
४०. नारायणगढ-मुग्लिन सडकमा राति सवारी पूर्णरूपमा रोक्ने निर्णय भयो।
४१. पृथ्वी राजमार्गमा राति सवारी सञ्चालन रोकियो।
४२. कान्ति लोकपथ केही समय बन्द भयो।
४३. कुलेखानी क्षेत्रमा साइरन जडान गरियो।
४४. दोभान बजारमा आगलागी हुँदा १० घर जले।
४५. स्याङ्जामा जिप दुर्घटनामा एक जनाको मृत्यु र १० जना घाइते भए।
४६. फोहोरमैला स्रोतबाटै वर्गीकरण गर्ने योजना सार्वजनिक भयो।
४७. मासु जाँचसम्बन्धी ऐन कार्यान्वयनमा आयो।
४८. एक अर्ब रुपैयाँभन्दा बढी हुण्डी कारोबारको आरोपमा पक्राउ भयो।
४९. बैंकहरूले यस वर्ष अतिरिक्त पूँजी व्यवस्था गर्न नपर्ने अवस्था रहेको समाचार आयो।
५०. फिक्स्ड ब्रोडब्यान्ड इन्टरनेट शुल्क बढ्ने विषय चर्चामा आयो।
५१. सेयर बजारमा इन्ट्राडे कारोबार सुरु गर्ने अवधारणापत्र सार्वजनिक भयो।
५२. सात प्रदेशका २७ स्थानमा खेलकुद पूर्वाधार निर्माण गर्ने योजना अघि बढ्यो।
५३. नेपालमा एआई सुरक्षाका लागि विश्वव्यापी मापदण्डको माग उठ्यो।
५४. काठमाडौं-हाङ्झाउ पहिलोपटक सीधा उडान गर्ने तयारी भयो।
५५. पर्वतारोहणमा नेपाल-चीन सहकार्य बढाउने सहमति भयो।
५६. रुसमा रहेका नेपालीका समस्या समाधान गर्न सरकारसँग माग गरियो।
५७. राष्ट्रिय सभामा लोक सेवा आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन पेश भयो।
५८. बाढीमा हराएका ट्रक, कन्टेनर तथा चालक-सहचालकको ठूलो संख्या सार्वजनिक भयो।
५९. सम्भावित विपद्बारे राष्ट्रिय सभाले उच्च सतर्कताको अपिल गर्‍यो।
६०. पूर्वराष्ट्रपति भण्डारीको एमाले प्रवेश/भूमिकालाई लिएर राजनीतिक बहस चर्कियो।

असोज ९ गते

६१. प्रधानमन्त्री बालेन शाहले संयुक्त राष्ट्रसंघ महासभामा सम्बोधन गरे।
६२. बालेनले हतियार छिटो पुग्ने विश्वमा किसानले मल र इन्धन नपाउने प्रश्न उठाए।
६३. जलवायु न्यायलाई आर्थिक र वितरणात्मक न्यायसँग जोड्न बालेनले आग्रह गरे।
६४. नेपाल, भारत र चीनबीच हिमालय जलवायु उत्थानशीलता संयन्त्र बनाउन प्रस्ताव गरियो।
६५. बाढीपछिको पुनर्निर्माणमा नेपालको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको १० प्रतिशतसम्म स्रोत आवश्यक पर्ने विषय उठ्यो।
६६. बालेनले जलवायु न्यायलाई राष्ट्रसंघका दस्तावेजमा मात्र सीमित नराख्न आग्रह गरे।
६७. नेपालले वातावरणीय योगदानका हिसाबले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको बालेनले बताए।
६८. बालेनले सम्बोधनको अन्त्यमा पशुपतिनाथ र बुद्धको सन्देश दिए।
६९. गुटेरेससँग बालेनको भेटवार्ता भयो।
७०. गुटेरेसले नेपाललाई सहयोग जारी राख्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे।
७१. नेपाल र नामिबियाबीच कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भयो।
७२. ४० मेगावाटको राहुघाट जलविद्युत् आयोजना राष्ट्रिय प्रसारणमा जोडियो।
७३. बीपी राजमार्ग पूर्णरूपमा अवरुद्ध भयो।
७४. मुग्लिन-नारायणगढ सडकमा पहिरोपछि यातायात बन्द भयो।
७५. पृथ्वी राजमार्गको धादिङ खण्डमा पहिरोले सडक अवरुद्ध गर्‍यो।
७६. कालीगण्डकी करिडोर अवरुद्ध भयो।
७७. कान्तिलोकपथका विभिन्न स्थानमा पहिरो गयो।
७८. कोशीमा रेड अलर्ट जारी भयो र ब्यारेजका ३१ ढोका खोलिए।
७९. काठमाडौंमा तरकारी आपूर्ति ८५ प्रतिशतसम्म घटेको समाचार आयो।
८०. वर्षाका कारण तरकारीको मूल्य बढ्यो।
८१. हुम्लाको सडकखण्ड एक सातादेखि अवरुद्ध रहेको समाचार आयो।
८२. कर्णालीमा लामो दूरीका सवारी बन्द गरिए।
८३. सुर्खेत र स्याङ्जालगायत स्थानमा कांग्रेसका अधिवेशन वर्षाका कारण स्थगित भए।
८४. विराटनगरमा कांग्रेस वडा अधिवेशनका क्रममा दुई पक्षबीच झडप भयो।
८५. महिला कबड्डीमा नेपालले कांस्य पदक सुनिश्चित गर्‍यो।
८६. नेपालले एसियन गेम्स क्रिकेटमा अफगानिस्तानलाई पराजित गर्‍यो।
८७. नेपाल टी-२० आई वरीयतामा १४औँ स्थानमा उक्लियो।
८८. ढोरपाटनमा नयाँ सिकार याम सुरु भयो।
८९. सिन्धुपाल्चोकका औषधि पसल तथा निजी स्वास्थ्य संस्थाको अनुगमन गरियो।
९०. सुनचाँदीको मूल्य घट्यो।

असोज १० गते

९१. प्रधानमन्त्री बालेन शाह राष्ट्रसंघ महासभा सकेर नेपाल फर्किए।
९२. रसुवा बाढीपीडित शिविरमा विस्थापितको समस्या गम्भीर बन्दै गएको रिपोर्ट आयो।
९३. चोलेन्द्रशम्शेर जबरा पक्राउ परेको विषयमा राजनीतिक बहस सुरु भयो।
९४. विदेशमा रहेका नेपालीलाई मतदान अधिकारबारे निर्वाचन आयोगले परामर्श अघि बढायो।
९५. देउवा समूहले महाधिवेशनमा वडादेखि केन्द्रसम्म 'जेनजी' सहभागिता अनिवार्य गर्ने प्रस्ताव अघि बढायो।
९६. कांग्रेसका मनाङ, मुस्ताङ र बैतडीमा क्षेत्रीय अधिवेशन सम्पन्न भए।
९७. एसियन गेम्समा जापान र नेपालको क्रिकेट खेल वर्षाका कारण रद्द भयो।
९८. नेपाल समूह विजेता बन्दै क्वाटरफाइनल पुग्यो।
९९. महिला तथा पुरुष ब्याडमिन्टनमा नेपाली खेलाडीहरू बाहिरिए।
१००. प्रतिकूल मौसमका कारण देशभर हवाई उडान प्रभावित भयो।
१०१. बाढीपहिरोमा परी विभिन्न प्रदेशमा ६ जनाको मृत्यु र सयौँको उद्धार भएको विवरण सार्वजनिक भयो।
१०२. नाट्याले 'नेपाल बोलाउँदैछ' र 'नेपाल खुला छ' अभियान अघि बढायो।
१०३. गाईजात्रा २०८३ मा राजनीतिक व्यंग्य र अभिव्यक्ति स्वतन्त्रताबारे बहस भयो।
१०४. पोर्चुगलबाट नेपाल आएका ईश्वर बस्नेतले बाढीपछि परिवार र घर दुवै गुमाएको कथा सार्वजनिक भयो।
१०५. विपद्मा बेपत्ता व्यक्तिलाई निश्चित अवस्थामा मृत्यु दर्ता गर्न सकिने कानुनी व्यवस्था प्रस्ताव गरियो।

असोज ११ गते

१०६. पूर्वप्रधानन्यायाधीश चोलेन्द्रशम्शेर जबरा पक्राउ परे।
१०७. जबरालाई पछि परिवारको जिम्मा लगाएर प्रहरी कार्यालयबाट छाडियो।
१०८. कांग्रेसले जबराको पक्राउको कानुनी आधार र औचित्य सार्वजनिक गर्न माग गर्‍यो।
१०९. बाढीपहिरोका कारण विद्युत् प्रणालीमा ठूलो क्षति भयो।
११०. करिब १ हजार ३०३ मेगावाटसम्मको विद्युत् प्रणाली प्रभावित भएको ऊर्जा मन्त्रालयले जनाएको छ।
१११. नेपाल टेलिकमका विभिन्न सेवा बाढीपहिरोका कारण प्रभावित भए।
११२. पर्वतको जलजलामा कालीगण्डकी बाढीले करिब दुई दर्जन घर बगायो।
११३. धनुषामा पहिरोले घर पुरिँदा एक महिलाको मृत्यु भयो।
११४. बाढीक्षतिग्रस्त संरचनाको अध्ययनका लागि १५० भन्दा बढी इन्जिनियर परिचालन भए।
११५. पाटा-नेपाल च्याप्टरमा नयाँ कार्यसमिति चयन भयो।
११६. भोटेकोशी बाढीमा उद्धार तथा सहयोग गर्ने व्यक्तिहरू सम्मानित भए।
११७. 'नेपाल कलिङ' नारासहित नाट्टा हेरिटेज रन सम्पन्न भयो।
११८. मनाङ-मुस्ताङ क्षेत्रमा पर्यटक आवागमनमा वर्षाको असर देखियो।
११९. सुनचाँदीको मूल्यमा उतारचढाव जारी रह्यो।
१२०. नेपालमा मानव बेचबिखनसम्बन्धी कानुन संशोधनको आवश्यकता औंल्याइयो।

असोज १२ गते

१२१. देशभरको सडक सञ्जाल खुलाउन सरकारले युद्धस्तरमा काम अघि बढायो।
१२२. कोरला नाकासम्मको सडकलाई प्राथमिकतामा राखियो।
१२३. हुम्लामा लगातार वर्षापछि पहिरोले कर्णाली करिडोर अवरुद्ध भयो।
१२४. सुकेटार विमानस्थलमा साढे तीन महिनापछि नियमित उडान सुरु भयो।
१२५. नारायणी पुलमा अड्किएको क्रुजसिप निकाल्न तीनवटा क्रेन प्रयोग गरियो।
१२६. झापामा बसको ठक्करबाट मोटरसाइकल चालकको मृत्यु भयो।
१२७. रसुवा बाढीका बीमितलाई हदम्याद नाघेकै आधारमा दाबी अस्वीकार नगर्न निर्देशन भयो।
१२८. प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभाका बैठक बसे।
१२९. राष्ट्रिय प्रतिरक्षा विश्वविद्यालय विधेयक संसद्मा अघि बढ्यो।
१३०. डिप्लोमा इन्जिनियरिङ परिषद् विधेयक संसद्मा प्रस्तुत गर्ने तयारी भयो।
१३१. रामराजाप्रसाद सिंह स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान विधेयक अघि बढ्यो।
१३२. प्रधानमन्त्रीको मन्त्रिपरिषद् बैठकले बाढीपीडित पुनर्स्थापनाबारे छलफल गर्ने तयारी गर्‍यो।
१३३. प्रधानसेनापति ट्रफी सुरु भयो।
१३४. हङकङ सिक्सेस क्रिकेटमा नेपाल सहभागी नहुने भयो।
१३५. श्रीलंकासँग एसियन गेम्स क्रिकेटको क्वाटरफाइनल खेलका लागि नेपाल तयार भयो।
१३६. आईसीसी टोलीले नेपालमा हुने यू-१९ महिला विश्वकपको तयारीको निरीक्षण गर्‍यो।
१३७. सुनको मूल्य एकै दिन पाँच हजार रुपैयाँले घट्यो।
१३८. सानिमा बैंकले १० प्रतिशत लाभांश दिने निर्णय गर्‍यो।
१३९. कर्णालीका दीर्घकालीन रूपमा अलपत्र १९ आयोजनाबारे 'काम गर, कि ठेक्का तोड' नीति अघि सारियो।
१४०. घरेलु फुटबल गतिविधि अघि बढाउने सरकारी तयारी सार्वजनिक भयो।

असोज १३ गते

१४१. नेपाल एसियाली पूर्वाधार लगानी बैंकको उपाध्यक्षमा चयन भयो।
१४२. हिमलुङ हिमपहिरोमा हराएका १२ कुक स्टाफको खोजी अस्थायी रूपमा रोकियो; चार शव भेटिएको जानकारी आयो।
१४३. कान्ति लोकपथ एकतर्फी सञ्चालनमा ल्याइयो।
१४४. गृह मन्त्रालयले एकैपटक १०० कर्मचारी सरुवा गर्‍यो।
१४५. मन्त्रिपरिषद्ले स्वास्थ्य सेवा सुधारका लागि अमेरिकी सरकारबाट २०.७ मिलियन डलर बराबरको अनुदान स्वीकार गर्ने निर्णय गर्‍यो।
१४६. राष्ट्रिय वन क्षेत्र प्रयोग गरी सडक, जलविद्युत् तथा सीमा सुरक्षा पूर्वाधार निर्माण गर्न स्वीकृति दिइयो।
१४७. सरकारले संघीय निजामती सेवा विधेयक र कर्मचारी बढुवाबारे छलफल अघि बढायो।
१४८. प्रतिनिधिसभामा राष्ट्रिय प्रतिरक्षा विश्वविद्यालय विधेयक प्रस्तुत गर्ने तयारी भयो।
१४९. डिप्लोमा इन्जिनियरिङ विधेयक अघि बढ्यो।
१५०. २०औँ एसियन गेम्समा नेपाल पुरुष क्रिकेटमा श्रीलंकासँगको खेल वर्षाका कारण खेल्न नपाई बाहिरियो।
१५१. एसियन गेम्सको आर्चरीबाट नेपालका खेलाडीहरू बाहिरिए।
१५२. मनाङ पुगेका विदेशी पर्यटक निरन्तर वर्षाका कारण फर्किन थाले।
१५३. सुनको मूल्य दुई दिनमा ८ हजार ८ सय रुपैयाँले घट्यो।
१५४. मौसम विभागले असोज १७ देखि तीन दिन भीषण वर्षा हुने भनेर फैलिएको हल्ला भ्रामक भएको स्पष्ट गर्‍यो।
१५५. नेपाल टेलिकमको बाढीपहिरो प्रभावित सेवा पुनः सञ्चालन गर्न सञ्चारमन्त्रीले निर्देशन दिए।
१५६. नेपाली कांग्रेसको १५औँ महाधिवेशन दुई दिनपछि सारिएको समाचार सार्वजनिक भयो।
१५७. भारतीय कर नीतिका कारण नेपाली जुट उद्योगमा परेको असरबारे सरकारसँग कूटनीतिक पहलको माग भयो।
१५८. रसुवा बाढीबाट भएको क्षतिमा करिब २० अर्ब ९८ करोड रुपैयाँ बराबरको बीमा दाबी भएको विवरण आयो।
१५९. 'केही नेपाल ऐन'सम्बन्धी विधेयक संसद्बाट अघि बढ्यो।
१६०. प्रधानमन्त्री बालेन शाह र भारतीय राजदूतबीच बिदाइ भेटवार्ता भयो।

विपद् संकेत गर्ने प्रविधिदेखि रोबोट फुटबलसम्म प्रदर्शन

दमक । विपद्का बेला साइरन बजाएर सूचना दिने प्रविधि, जंगली हात्ती र मानवबीचको द्वन्द्व न्यूनीकरण गर्ने उपकरण, मोबाइलबाटै घरको बत्ती नियन्त्रण गर्ने स्मार्ट सिस्टम, स्वचालित सुरक्षा ढोका, स्मार्ट ह्वीलचेयरदेखि रोबोटबीचको रोमाञ्चक फुटबलसम्म । यी र यस्तै प्रविधिले शनिबार दमक-२ स्थित हिमालय माध्यमिक विद्यालय (हिमावि) को प्राङ्गण भरियो ।

संविधान दिवसको अवसर पारेर हिमाविमा आयोजित 'इन्फिनिटी मेला(२०२६' मा विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थीले आफैं निर्माण गरेका विज्ञान, प्रविधि तथा रोबोटिक्ससम्बन्धी उपकरण प्रदर्शन गर्दै तिनको प्रयोगात्मक डेमो प्रस्तुत गरे । इन्फिनिटी ल्याबसको व्यवस्थापनमा आयोजित मेलामा विद्यार्थीले कक्षाकोठामा सिकेको ज्ञानलाई व्यवहारमा उतार्दै सिर्जनशीलता र प्राविधिक क्षमता प्रस्तुत गरेका थिए ।

मेलाको प्रमुख आकर्षणमध्ये विपद् तथा वन्यजन्तुबाट जोगिन प्रयोग गर्न सकिने सेन्सरयुक्त प्रविधि थियो । हिमाविका

विद्यार्थीले गाउँको नमुना तयार गरी त्यसमा खोला, जंगल तथा बस्तीको संरचना देखाएका थिए । खोलामा बाढी वा अन्य प्राकृतिक विपत्ति आउँदा तथा जंगलबाट जंगली जनावर बस्तीमा प्रवेश गर्दा सेन्सरमार्फत जोखिम पहिचान गरी साइरन बजाउने र मोबाइलमा सूचना पठाउने प्रणाली उनीहरूले निर्माण गरेका थिए ।

झापा नेशनल स्कुलकी एक छात्राले मेचीनगरको बाहुनडाँगी क्षेत्रमा देखिने मानव-हात्ती द्वन्द्व न्यूनीकरणका लागि अग्रिम सूचना दिने उपकरण निर्माण गरेकी छन् । हात्तीको गतिविधि पहिचान गरी मानिसलाई सचेत गराउने तथा आवश्यक सावधानी अपनाउन सहयोग गर्ने उद्देश्यले उपकरण तयार गरिएको उनले बताइन् ।

रिलायन्स इङ्लिस स्कुलका विद्यार्थीले हातको इशाराबाट चलाउन सकिने स्मार्ट ह्वीलचेयर प्रदर्शन गरे । हातमा राखिएको उपकरणको संकेतअनुसार सञ्चालन हुने उक्त ह्वीलचेयरले शारीरिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिका लागि सहज आवागमनमा सहयोग पुर्‍याउने उनीहरूको भनाइ थियो ।

त्यस्तै, अक्सफोर्ड स्कुलका विद्यार्थीले मोबाइलबाटै घरको बत्ती नियन्त्रण गर्न सकिने स्मार्ट अटोमेटिक सिस्टम प्रदर्शन गरे । घरबाट बाहिर निस्किएपछि बत्ती निभाउन बिर्सिएको अवस्थामा बाहिरैबाट मोबाइलमार्फत बत्ती निभाउन वा आवश्यक पर्दा बत्ती बाल्न सकिने उनीहरूले बताए ।

स्मारिका सामुदायिक विद्यालयका विद्यार्थीले भने बहुउद्देश्यीय स्मार्ट होम सेक्युरिटी सिस्टम निर्माण गरेका थिए । घरमा अपरिचित व्यक्ति प्रवेश गर्न खोजेमा वा प्रवेश गरेमा सेन्सरले पहिचान गरी साइरन बजाउनुका साथै मोबाइलमा सूचना पठाउने व्यवस्था गरिएको थियो । स्वचालित ढोका, पासवर्ड प्रणाली, ग्यास चुहावट तथा आगलागीको सम्भावना पहिचान गर्ने फायर सेन्सरसमेत उक्त प्रविधिमा जडान गरिएको थियो । मौसम सेन्सरको प्रयोग गरी पानी पर्न थालेपछि बाहिर सुकाइएका कपडा सुरक्षित स्थानमा सार्ने प्रणालीसमेत विद्यार्थीले प्रदर्शन गरेका थिए ।

मेलामा रोबोटिक्स प्रदर्शनी र रोबो सकरले पनि दर्शकको ध्यान तानेको थियो । विद्यार्थीले निर्माण गरेका विभिन्न रोबोट प्रदर्शन गर्नुका साथै रोबोटबीच फुटबल खेलाइएको थियो । रोबोटको नृत्यलगायतका विभिन्न प्रयोगात्मक डेमोसमेत प्रस्तुत गरिएको थियो ।

मेलामा रोबो सकरसँगै रोबो रेस, लाइन फलोअर रेस, ओपन इनोभेसन, फास्टेस्ट फिंगर फस्ट तथा कन्टेन्ट च्यालेन्ज जस्ता प्रतियोगिता सञ्चालन गरिएको थियो । विभिन्न विद्यालयका विद्यार्थी सहभागी कार्यक्रममा उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने सहभागीका लागि कुल ५० हजार रुपैयाँ पुरस्कार राशि राखिएको आयोजकले जनाएको छ ।

विद्यालयले विद्यार्थीको प्रतिभा प्रस्फुटनसँगै विज्ञान तथा प्रविधिलाई प्रयोगात्मक सिकाइसँग जोड्ने उद्देश्यले मेला आयोजना गरेको जनाएको छ । विद्यालय परिसरमा राखिएका विभिन्न स्टलमा विद्यार्थीले आफ्ना परियोजनाको निर्माण प्रक्रिया, प्रयोग र उपयोगिताबारे अवलोकनकर्तालाई प्रत्यक्ष जानकारी दिएका थिए ।

कार्यक्रमले दमक तथा आसपासका विद्यालयका विद्यार्थीलाई रोबोटिक्स, कृत्रिम बुद्धिमत्ता, नवप्रवर्तन र प्रविधिमा आधारित समस्या समाधानतर्फ आकर्षित गर्ने अपेक्षा गरिएको आयोजकको भनाइ छ ।

संविधान दिवसकै अवसरमा आयोजना गरिएको मेलाले संविधानले परिकल्पना गरेको शिक्षा, सिर्जनशीलता र नवप्रवर्तनलाई विद्यार्थीको व्यवहारिक अभ्याससँग जोड्ने प्रयाससमेत गरेको विद्यालयले जनाएको छ ।

सातामा चर्चामा रहेका कोशीका घटनाक्रम

२०८३ असोज ७ देखि असोज १३ सम्म

१. कोशी प्रदेशमा विपद्को उच्च सतर्कता
असोज ७ गतेदेखि भारी वर्षाको चेतावनी आएपछि कोशी प्रदेश सरकारले विपद् पूर्वतयारीलाई तीव्र बनायो। प्रदेशका १४ वटै जिल्ला प्रशासन, स्थानीय तह तथा सुरक्षा निकायलाई तयारी अवस्थामा राखिएको र सम्भावित बाढी-पहिरो प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार तथा राहतका लागि संयन्त्र परिचालन गरिएको जनाइयो।

२. प्रदेशका १४ जिल्लाका सडक र पुलमा निगरानी
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले मातहतका कार्यालयलाई सडक, पुल र जोखिमयुक्त संरचनाको निगरानी बढाउन निर्देशन दियो। सम्भावित क्षति भए तत्काल जनशक्ति, उपकरण र मेसिन परिचालन गर्ने तयारी गरिएको थियो।

३. विराटनगरमा बाढी प्रभावितलाई माइकिङ
भारी वर्षाको चेतावनीपछि विराटनगर महानगरपालिकाले बाढीको जोखिममा रहेका बस्तीमा माइकिङ गरेर नागरिकलाई सचेत गरायो। स्थानीय प्रशासन र सुरक्षा निकायसँग समन्वय गरी जोखिमयुक्त क्षेत्रमा पूर्वतयारी बढाइएको थियो।

४. विराटनगरका विद्यालयमा दुई दिन बिदा
भारी वर्षाको जोखिमलाई ध्यान दिँदै विराटनगर महानगरपालिकाले विद्यालयमा दुई दिन बिदा दिने निर्णय गर्‍यो। सम्भावित डुबान, बाढी तथा विद्यार्थीको आवतजावतमा पर्न सक्ने जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै शैक्षिक संस्था बन्द गरिएको हो।

५. कोशीका पहाडी जिल्लामा सडक अवरुद्ध
लगातारको वर्षाले पहाडी जिल्लाका सडकमा बाढी र पहिरोको समस्या देखियो। असोज ९ गते ओखलढुंगाको मानेभञ्ज्याङ-६ स्थित भँडारे खोलाको बाढीले सिद्धिचरण लोकमार्ग तथा सुनसरीको बराहक्षेत्रमा पहिरोले चतरा-बराहक्षेत्र सडक अवरुद्ध भएको गृह मन्त्रालयको विवरणमा उल्लेख छ।

६. कोशी ब्यारेजमा पानीको बहाव अत्यधिक बढ्यो
असोज १० गते सप्तकोशीमा पानीको बहाव ३ लाख १६ हजार ७९५ क्युसेक पुगेको थियो। जोखिम बढेपछि कोशी ब्यारेजका ५६ मध्ये ४३ ढोका खोलिए। यससँगै सप्तरी, सुनसरीलगायत तल्लो तटीय क्षेत्रमा उच्च सतर्कता अपनाइएको थियो।

७. कोशी नदी आसपास उच्च सतर्कता
सप्तकोशीको जलस्तर बढेसँगै नदी आसपासका बस्तीमा सतर्कता बढाइएको थियो। निरन्तर वर्षाका कारण नदीको बहाव अझ बढ्न सक्ने जोखिमबीच प्रशासन, प्रहरी र स्थानीय तहलाई तयारी अवस्थामा राखिएको थियो।

८. कोशीका सात जिल्लामा रातिको यातायातमा रोक
भारी वर्षा र पहिरोको जोखिम बढेपछि कोशी प्रदेशका पहाडी तथा जोखिमयुक्त सडकमा राति लामो दूरीका सवारी सञ्चालनमा रोक लगाइएको थियो। यात्रुको सुरक्षा र सडकमा पहिरोबाट हुन सक्ने दुर्घटना रोक्न प्रशासनले यस्तो कदम चालेको हो।

९. चतरा-बराहक्षेत्र सडक पहिरोले बन्द
सुनसरीको बराहक्षेत्र नगरपालिका-१ गुप्तबराह क्षेत्रमा पहिरो खसेपछि चतरा-बराहक्षेत्र सडक अवरुद्ध भयो। वर्षा निरन्तर भइरहेकाले सडक खुलाउन समस्या भएको थियो। यसले बराहक्षेत्र क्षेत्रको आवागमन प्रभावित बनायो।

१०. सिद्धिचरण लोकमार्गमा बाढीको असर
ओखलढुंगाको मानेभञ्ज्याङ क्षेत्रमा भँडारे खोलामा आएको बाढीले सिद्धिचरण लोकमार्ग अवरुद्ध भयो। पहाडी क्षेत्रमा सडकको जोखिम वर्षासँगै बढेको देखाउँदै यातायात सञ्चालनमा सावधानी अपनाइएको थियो।

११. कांग्रेसको झापा पालिका अधिवेशन सम्पन्न
नेपाली कांग्रेसको १५औँ महाधिवेशनअन्तर्गत झापाका १३ वटै पालिकामा असोज ७ गते पालिका अधिवेशन सम्पन्न भयो। ६ पालिकामा सहमतिबाट र ७ पालिकामा निर्वाचन प्रक्रियाबाट नेतृत्व चयन भएको समाचार सार्वजनिक भयो।

१२. झापामा कांग्रेसको नयाँ स्थानीय नेतृत्व चयन
पालिका अधिवेशनबाट मेचीनगरमा योगेन्द्र थापा मगर, बुद्धशान्तिमा मदनकुमार प्रसाईंलगायत विभिन्न पालिकामा नयाँ सभापति चयन भए। यसले कांग्रेसको आगामी जिल्ला तथा महाधिवेशन प्रतिनिधि चयन प्रक्रियालाई अगाडि बढाएको छ।

१३. मोरङ कांग्रेसमा क्षेत्रीय नेतृत्व चयनको सरगर्मी
मोरङमा कांग्रेसको क्षेत्रीय अधिवेशनलाई लिएर नेतृत्व चयनको गतिविधि तीव्र बन्यो। विभिन्न निर्वाचन क्षेत्रमा सहमतिबाट नेतृत्व चयन गर्ने प्रयाससँगै प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण पनि देखिएको प्रदेश समाचारमा उल्लेख भयो।

१४. कोशी प्रदेशको रोकिएको ठेक्का प्रक्रिया पुनः सुरु
कोशी प्रदेश सरकारले चालु आर्थिक वर्षको बजेट पुनरावलोकन गर्ने भन्दै रोकेका केही योजनाको ठेक्का प्रक्रिया फेरि अघि बढायो। बजेट पुनरावलोकन गर्ने सहमतिबीच प्रक्रिया अघि बढाइएको विषयमा प्रदेशभित्र राजनीतिक तथा प्रशासनिक बहस पनि भयो।

१५. विद्यालय नर्स कार्यक्रमका ६५ पद रोकिएको विषय चर्चामा
कोशी प्रदेशमा विद्यालय नर्सिङ सेवा विस्तार गर्ने क्रममा ६५ विद्यालयमा पदपूर्ति रोकिएको विषय सार्वजनिक भयो। राजनीतिक तथा प्रशासनिक कारणले कार्यक्रम प्रभावित भएको भन्दै विद्यालय स्वास्थ्य सेवाको निरन्तरताबारे प्रश्न उठाइएको थियो।

१६. इटहरीमा सीप तथा रोजगार मेला घोषणा
कोशी प्रदेशको इटहरीमा असोज १४ देखि २० गतेसम्म सातदिने सीप तथा रोजगार मेला आयोजना गर्ने घोषणा भयो। युवा, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालयको आयोजनामा हुने मेलाले रोजगारी खोजिरहेका युवालाई सीप, रोजगारदाता र अवसरसँग जोड्ने उद्देश्य राखेको छ।

१७. कोशी प्रदेशमा भारी वर्षाका कारण जनजीवन प्रभावित
असोज ९-११ को वर्षा प्रणालीका कारण कोशीसहित विभिन्न प्रदेशमा भारीदेखि अति भारी वर्षाको सम्भावना थियो। पहाडी क्षेत्रमा पहिरो तथा तराईमा डुबानको जोखिम बढेकाले स्थानीय प्रशासनले नागरिकलाई अनावश्यक यात्रा नगर्न र सतर्क रहन आग्रह गरेको थियो।

१८. पर्यटन गतिविधिमा मौसमको असर
भारी वर्षाको चेतावनीपछि कोशी प्रदेशका हिमाली तथा पहाडी क्षेत्रमा पदयात्रा, आरोहण र पर्यटकीय गतिविधिमा सावधानी अपनाउन आग्रह गरियो। पर्यटन बोर्डले मौसम प्रतिकूल रहेकाले जोखिमयुक्त क्षेत्रमा अनावश्यक आवतजावत नगर्न पर्यटक तथा व्यवसायीलाई सचेत गराएको थियो।

१९. कोशीमा बाढी-पहिरोले पूर्वाधार जोखिममा
असोजको दोस्रो साताको वर्षाले कोशीका सडक, पुल, विद्युत् तथा सञ्चार संरचनामा जोखिम बढायो। प्रदेश सरकारले उपकरण र जनशक्ति तयारी अवस्थामा राखेर क्षति भएका स्थानमा तत्काल परिचालन गर्ने नीति लिएको थियो।

२०. कोशी प्रदेश सरकारको विपद् संयन्त्र 'अलर्ट'
प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानूनमन्त्री गोम्बु शेर्पाले सम्भावित विपद्लाई ध्यानमा राखेर प्रदेशको संयन्त्र उच्च सतर्क अवस्थामा रहेको बताए। १४ वटै जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जोखिमयुक्त स्थानीय तहलाई तयारी अवस्थामा राखिएको थियो।

२१. कोशी प्रदेशमा चाडपर्वअघि आपूर्ति र सडक सुरक्षाको चिन्ता
दसैं नजिकिँदै गर्दा भारी वर्षाले सडक अवरुद्ध हुन थालेपछि खाद्यान्न तथा दैनिक उपभोग्य वस्तुको आपूर्ति प्रभावित हुन सक्ने चिन्ता बढ्यो। विशेषगरी पहाडी जिल्लाको तराईसँगको सडक सम्पर्कमा अवरोध आउँदा स्थानीय बजारमा असर पर्ने जोखिम देखियो।

२२. विराटनगरमा औद्योगिक तथा व्यापारिक गतिविधिमा मौसमको प्रभाव
लगातारको वर्षाका कारण विराटनगर र आसपासका औद्योगिक क्षेत्रमा आवतजावत तथा ढुवानी प्रभावित हुने अवस्था देखियो। कोशीको प्रमुख औद्योगिक करिडोरमा सडक तथा यातायात सहज राख्न प्रशासनले जोखिमयुक्त स्थानको निगरानी बढाएको थियो।

२३. कोशीमा बाढीपूर्व तयारीमा स्थानीय तह सक्रिय
प्रदेश सरकारको निर्देशनपछि स्थानीय तहहरूले जोखिमयुक्त बस्ती पहिचान, सूचना प्रवाह, उद्धार सामग्री तथा सुरक्षाकर्मीको परिचालन तयारी बढाए। विशेषगरी नदी तथा खोलानजिकका बस्तीमा सम्भावित डुबानबारे नागरिकलाई सचेत गराउने काम अघि बढाइएको थियो।

२४. कोशीका सडकमा रात्रिकालीन यात्रा जोखिमपूर्ण
वर्षा, पहिरो र सडक भासिने जोखिम बढेपछि प्रशासनले लामो दूरीका यात्रामा विशेष सावधानी अपनाउन आग्रह गर्‍यो। पहाडी जिल्लाबाट तराईतर्फ जाने सडकमा रातिको समयमा पहिरो पन्छाउने तथा उद्धार गर्न कठिन हुने भएकाले रात्रिकालीन आवागमनमा रोक लगाइएको थियो।

२५. कोशीको विपद् जोखिमसँगै प्रदेश सरकारको तयारीमाथि बहस
लगातारको वर्षाले सडक र नदीमा जोखिम बढेपछि प्रदेश सरकारको पूर्वतयारी, उद्धार क्षमता र दीर्घकालीन विपद् व्यवस्थापनबारे बहस भयो। सरकारले संयन्त्र तयारी अवस्थामा रहेको दाबी गरे पनि बाढी-पहिरोको जोखिम दोहोरिरहने भएकाले पूर्वाधार सुधारको आवश्यकता देखियो।

२६. कोशीका पहाडी जिल्लाको तराईसँगको यातायात सम्पर्क प्रभावित
वर्षाका कारण सिद्धिचरण लोकमार्ग र चतरा-बराहक्षेत्र सडक अवरुद्ध हुँदा पहाडी तथा नदी आसपासका क्षेत्रको आवागमन प्रभावित भयो। चाडपर्वको मुखमा सडक अवरुद्ध हुँदा यात्रु तथा सामान ढुवानीमा थप समस्या सिर्जना हुने अवस्था देखियो।

२७. कोशीमा सडक अवरोधको सूचना र तत्काल परिचालनमा जोड
प्रदेशको भौतिक पूर्वाधार मन्त्रालयले मातहतका कार्यालयलाई जोखिमयुक्त सडकको निरन्तर निगरानी गर्न र क्षति भए तत्काल मेसिन तथा जनशक्ति परिचालन गर्न निर्देशन दिएको थियो। यसले वर्षायाममा सडक सञ्चालनलाई प्राथमिकतामा राखिएको देखायो।

२८. कोशीमा विपद् व्यवस्थापनका लागि सुरक्षा संयन्त्र तयारी
भारी वर्षापछि सम्भावित बाढी, पहिरो र डुबानलाई ध्यानमा राखेर प्रहरी तथा प्रशासनिक संयन्त्र तयारी अवस्थामा राखियो। स्थानीय तहसँग समन्वय गरी प्रभावित नागरिकको उद्धार र राहतमा तत्काल परिचालन हुने व्यवस्था मिलाइएको थियो।

२९. झापामा कांग्रेसको अधिवेशनले स्थानीय राजनीति तातायो
झापाका १३ वटै पालिकामा नेतृत्व चयन भएपछि कांग्रेसको जिल्ला तथा महाधिवेशन प्रतिनिधि छनोटतर्फ राजनीतिक गतिविधि केन्द्रित हुन थालेको छ। सहमति भएका ठाउँसँगै निर्वाचन भएका पालिकामा नयाँ नेतृत्वले आगामी अधिवेशनको समीकरणमा प्रभाव पार्ने देखिएको छ।

३०. कोशीमा मौसम मुख्य समाचार बन्यो
समग्र सातामा कोशी प्रदेशका लागि राजनीति, विकास र अर्थतन्त्रभन्दा भारी वर्षा, बाढी, पहिरो, सडक अवरोध र सप्तकोशीको बढ्दो जलस्तर प्रमुख जनजीविकासँग जोडिएका विषय बने। प्रदेश सरकारले उच्च सतर्कता अपनाएको दाबी गरे पनि सडक र नदी क्षेत्रमा जोखिम निरन्तर देखिएको थियो।

कोशीका सात दिन

१. भदौ ३१ – झापामा जङ्गली हात्ती मृत फेला
मेचीनगर-३ तेलपानीस्थित धानबारीमा वयस्क जङ्गली हात्ती मृत अवस्थामा फेला परेको थियो। मृत्युको कारण खुलेको थिएन।

२. भदौ ३१ – नौ फरार प्रतिवादी पक्राउ
मोरङ, झापा, ओखलढुंगा, सोलुखुम्बु, सुनसरी र पाँचथरबाट विभिन्न मुद्दाका नौ फरार प्रतिवादी पक्राउ परेका थिए।

३. असोज १ – इलाममा बोलेरो दुर्घटना
देउमाई-१ साधुगाउँमा बोलेरो पल्टिँदा चालक तीर्थराज बस्नेतको घटनास्थलमै मृत्यु भयो।

४. असोज १ – मोरङमा फरार प्रतिवादी पक्राउ
मोरङबाट तीन जना र सुनसरीबाट एक जना गरी चार फरार प्रतिवादी पक्राउ परे।

५. असोज १ – झापामा ब्राउन सुगरसहित पक्राउ
भद्रपुरबाट दुई जनालाई ब्राउन सुगरसहित पक्राउ गरिएको थियो।

६. असोज १ – बिर्तामोडबाट दुई पक्राउ
बिर्तामोडमा ब्राउन सुगरसहित दुई जना पक्राउ परेका थिए।

७. असोज १ – धनकुटाको हिलेमा लागुऔषधसहित चार पक्राउ
हिलेमा ब्राउन सुगरसहित चार जना पक्राउ परेका थिए।

८. असोज १ – सुनसरीमा गाँजासहित दुई पक्राउ
सखुवागाछी क्षेत्रमा ९४० ग्राम गाँजासहित दुई जना पक्राउ परेका थिए।

९. असोज २ – इटहरीमा मोटरसाइकल दुर्घटना
इटहरी-४ मा डिभाइडरमा मोटरसाइकल ठोक्किँदा चालक अनिल राईको मृत्यु र पछाडि सवार एक जना घाइते भए।

१०. असोज २ – संखुवासभा अस्पतालको पर्खाल भत्कियो
अविरल वर्षापछि जिल्ला अस्पतालको करिब २० मिटर अग्लो पर्खाल भत्किँदा तीन घर जोखिममा परे।

११. असोज २ – संखुवासभामा खानेपानी संरचना जोखिममा
पर्खाल भत्किएसँगै अस्पताल परिसरको खानेपानी ट्यांकी र वितरण लाइनसमेत जोखिममा परेको थियो।

१२. असोज २ – संखुवासभाको कोशी राजमार्ग अवरुद्ध
मकालु क्षेत्रको नेता भिरमा पहिरो गएपछि कोशी राजमार्ग अवरुद्ध भएको थियो।

१३. असोज २ – उदयपुरमा मदन भण्डारी लोकमार्ग प्रभावित
त्रियुगा-७ झोलुङ्गेपुल नजिक पहिरो गएपछि सडक केही समय प्रभावित भयो र पछि एकतर्फी सञ्चालनमा ल्याइयो।

१४. असोज २ – जबर्जस्ती करणीको आरोपमा पक्राउ
कोशी प्रदेशमा जबर्जस्ती करणीको अभियोगमा एक जना पक्राउ परेका थिए।

१५. असोज २ – सुनसरीमा हुण्डी कारोबारका दुई आरोपी पक्राउ
सुनसरी प्रहरीले हुण्डी कारोबारमा संलग्न भएको आरोपमा विराटनगरका दुई जनालाई पक्राउ गरेको थियो।

१६. असोज २ – चार फरार प्रतिवादी पक्राउ
मोरङबाट तीन र सुनसरीबाट एक जना गरी चार फरार प्रतिवादी पक्राउ परे।

१७. असोज ३ – नौ फरार प्रतिवादी पक्राउ
मोरङ, सुनसरी, झापा र ताप्लेजुङबाट नौ जना पक्राउ परे।

१८. असोज ३ – दमकमा ब्राउन सुगरसहित तीन पक्राउ
दमक-५ मा तीन जनाबाट ३ ग्राम ९१० मिलिग्राम ब्राउन सुगर बरामद भयो।

१९. असोज ३ – धनकुटामा प्रतिबन्धित औषधिसहित पक्राउ
धनकुटाबाट ट्रामोल र स्पास्पेन गरी ४०८ क्याप्सुलसहित एक जना पक्राउ परे।

२०. असोज ४ – धनकुटामा जिप दुर्घटना
छथर जोरपाटी-३ बञ्चरेमा जिप दुर्घटना हुँदा एक जनाको मृत्यु भयो। जिपमा ११ जना सवार थिए।

२१. असोज ४ – उदयपुरमा श्रीमतीको हत्या
चौदण्डीगढी-२ मा धारिलो हतियार प्रहारबाट ४५ वर्षीया महिलाको मृत्यु भयो। घटनामा उनका श्रीमान् पक्राउ परे।

२२. असोज ४ – तीन फरार प्रतिवादी पक्राउ
झापाबाट दुई र उदयपुरबाट एक जना फरार प्रतिवादी पक्राउ परे।

२३. असोज ४ – मेचीनगरमा ब्राउन सुगरसहित पक्राउ
मेचीनगर-७ बाट ब्राउन सुगरसहित तीन जना पक्राउ परे।

२४. असोज ४ – दमकमा ब्राउन सुगरसहित दुई पक्राउ
दमक-१ बाट दुई जनालाई ब्राउन सुगरसहित पक्राउ गरिएको थियो।

२५. असोज ४ – पथरीमा ब्राउन सुगरसहित पक्राउ
पथरीशनिश्चरे-१ बाट एक जना पक्राउ परे।

२६. असोज ४ – कानेपोखरीमा गाँजासहित दुई पक्राउ
कानेपोखरी-६ बाट ३१ ग्राम ११० मिलिग्राम गाँजासहित दुई जना पक्राउ परे।

२७. असोज ४ – कानेपोखरीमा ब्राउन सुगरसहित दुई पक्राउ
कानेपोखरी क्षेत्रबाट ब्राउन सुगरसहित दुई जना पक्राउ परेका थिए।

२८. असोज ४ – इनरुवामा ठूलो परिमाणको गाँजा बरामद
इनरुवा-१० बाट पिकअपमा राखिएको १ हजार ४५४ किलो ८७० ग्राम गाँजा बरामद भयो। चालक पक्राउ परे।

२९. असोज ४ – सुनसरीमा ब्राउन सुगरसहित भारतीय नागरिक पक्राउ
महेन्द्रनगर क्षेत्रमा ८३० मिलिग्राम ब्राउन सुगरसहित एक भारतीय नागरिक पक्राउ परे।

३०. असोज ४ – इलाममा ब्राउन सुगरसहित दुई पक्राउ
इलाम नगरपालिका-९ बाट ५४० मिलिग्राम ब्राउन सुगरसहित दुई जना पक्राउ परे।

३१. असोज ५ – १४ फरार प्रतिवादी पक्राउ
मोरङबाट आठ, सुनसरीबाट एक, ताप्लेजुङबाट चार र उदयपुरबाट एक गरी १४ जना पक्राउ परे।

३२. असोज ५ – इनरुवामा प्रतिबन्धित औषधिसहित दुई पक्राउ
इनरुवा-४ बाट ट्रामाडोल, नाइट्रोजापाम र ब्राउन सुगरसहित दुई जना पक्राउ परे।

३३. असोज ५ – इटहरीमा ब्राउन सुगरसहित पक्राउ
इटहरी-५ बाट ३६० मिलिग्राम ब्राउन सुगरसहित एक जना पक्राउ परे।

३४. असोज ५ – उदयपुरमा १८२ किलो गाँजा बरामद
कटारी-६ को सामुदायिक वनबाट बेवारिसे अवस्थामा १८२ किलो गाँजा बरामद भयो।

३५. असोज ५ – धरानमा गाँजा बिक्री आरोपमा पक्राउ
धरान-१४ बाट ६३० ग्राम गाँजा, डिजिटल तराजु र ८ लाख ८७ हजार ७ सय रुपैयाँसहित एक जना पक्राउ परे।

३६. असोज ५ – सुनसरीमा हावाहुरीबाट महिलाको मृत्यु
बर्जु-६ चिमडीमा हावाहुरीले रुखको हाँगा भाँचिँदा ३८ वर्षीया सीता यादवको मृत्यु भयो।

३७. असोज ६ – बराहक्षेत्रमा ७ किलो ५०० ग्राम गाँजासहित पक्राउ
बराहक्षेत्र-६ बाट एक महिला ७ किलो ५०० ग्राम गाँजासहित पक्राउ परिन्।

३८. असोज ६ – धरानमा ब्राउन सुगर र प्रतिबन्धित औषधिसहित तीन पक्राउ
धरानका विभिन्न स्थानबाट तीन जनालाई ब्राउन सुगर र प्रतिबन्धित औषधिसहित पक्राउ गरियो।

३९. असोज ६ – धनकुटामा प्रतिबन्धित औषधिसहित पक्राउ
सहिदभूमि-७ बाट ट्रामोल र स्पास्पेन क्याप्सुलसहित एक जना पक्राउ परे।

४०. असोज ६ – भोजपुरका दुई जना ब्राउन सुगरसहित पक्राउ
धनकुटाको मुलघाट क्षेत्रमा भोजपुरका दुई जनाबाट ब्राउन सुगर बरामद गरी पक्राउ गरिएको थियो।

४१. असोज ६ – उदयपुरमा प्रतिबन्धित औषधिसहित मोटरसाइकल नियन्त्रण
बेलका-४ मा मोटरसाइकल जाँच गर्दा ब्राउन सुगर, नाइट्राजेपाम र ट्रामाडोल बरामद भयो।

चर्चामा रहेका साताका स्वर

१. प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह –विपद् नेपालमा मात्र भएको घटना होइन

यूएनमा बालेनले भोटेकोशी-त्रिशूली विपद्लाई “नेपालको स्थानीय त्रासदी मात्र होइन, विश्वका लागि चेतावनी” भने । जलवायु परिवर्तनले सीमा नमान्ने भन्दै नेपाल, भारत र चीनबीच हिमालय जलवायु उत्थानशीलता संयन्त्र बनाउन प्रस्ताव गरे । गरिब मुलुकलाई ऋण होइन, पर्याप्त अनुदान आवश्यक रहेको पनि बताए ।

२. संयुक्त राष्ट्रसंघका महासचिव एन्टोनियो गुटेरेस – यूएन नेपालसँग छ

बालेनसँगको भेटमा गुटेरेसले भोटेकोशी विपद्मा भएको जनधनको क्षतिप्रति गहिरो समवेदना व्यक्त गरे । उनले जलवायु मुद्दामा संयुक्त राष्ट्रसंघ नेपालको साथमा रहेको बताए र नेपाली युवा प्रतिनिधिमण्डलको प्रशंसा गरे ।

३. पूर्व अमेरिकी उपराष्ट्रपति अल गोर – यो दुई अर्ब मानिसको जोखिम हो

अल गोरले नेपालमा देखिएको जलवायु संकट हिमालयमा मात्र सीमित नरहेको बताएका छन् । हिमनदी पग्लिँदा एसियाका ठूला नदीमा निर्भर करिब दुई अर्ब मानिसको पानी सुरक्षामा जोखिम बढ्न सक्ने उनको भनाइलाई एपीले उद्धृत गरेको छ ।

४. पूर्वपरराष्ट्रमन्त्री एनपी साउद – सामूहिक प्रयासको आवश्यकता देखायो

साउदले बालेनले यूएनमा उठाएका जलवायु परिवर्तनका मुद्दा सान्दर्भिक र प्रभावकारी भएको बताए । जलवायु संकट कुनै एउटा देशले मात्र समाधान गर्न नसक्ने भएकाले सामूहिक प्रयास आवश्यक रहेको उनको भनाइ थियो । पशुपतिनाथ र बुद्धको सन्दर्भले नेपालको सांस्कृतिक पहिचान पनि प्रस्तुत गरेको उनले बताए ।

५. गोकुल बाँस्कोटा – दृढ, सार्थक र जोडदार

एमाले नेता गोकुल बाँस्कोटाले बालेनको सम्बोधनलाई “दृढ, सार्थक र जोडदार” भएको बताए । आफू रास्वपाको समर्थक नभए पनि बालेनले राष्ट्रको भावना बोलेको भन्दै उनले खुसीसाथ समर्थन गरेको प्रतिक्रिया दिए ।

६. ज्ञानेन्द्र शाही – नेपाली जनतामा आशा र उत्साह

राप्रपा सांसद ज्ञानेन्द्र शाहीले बालेनले यूएनमा राष्ट्र र नेपाली जनताको हितलाई केन्द्रमा राखेर गरेको सम्बोधनले नेपाली जनतामा आशा र उत्साह जगाएको बताए । उनको प्रतिक्रिया सामाजिक सञ्जालमार्फत सार्वजनिक भएको थियो ।

७. खड्गबहादुर केसी – नेपालले विश्व मञ्चमा आफ्नो संकट राख्यो

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धका विज्ञ खड्गबहादुर केसीले बालेनले भोटेकोशी-त्रिशूली विपद् र जलवायु संकटलाई विश्वसामु प्रभावकारी रूपमा प्रस्तुत गरेको बताए । नेपाल-भारत-चीनबीच प्रस्तावित संयन्त्रलाई उनले महत्वपूर्ण पहलका रूपमा व्याख्या गरे ।

८. दिनेश भट्टराई – मुख्य विषय उठाइयो

पूर्वपरराष्ट्र मामिला सल्लाहकार दिनेश भट्टराईले सम्बोधनमा नेपालले उठाउनुपर्ने समसामयिक विषय समेटिएको बताए । हिमालय जलवायु उत्थानशीलता संयन्त्रको प्रस्ताव सकारात्मक भए पनि त्यसलाई अझ स्पष्ट र विस्तृत रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिएको भए राम्रो हुने उनको धारणा थियो ।

९. पत्रकार सुधीर शर्मा – नेपालले विश्वमञ्चमा बोल्नुपर्ने कुरा बोल्यो

पत्रकार सुधीर शर्माले बालेनले विश्वमञ्चमा नेपालले उठाउनुपर्ने विषय मर्यादित ढंगले प्रस्तुत गरेको प्रतिक्रिया दिए । नेपालको भावना, अनुभव र प्रस्तावलाई सन्तुलित रूपमा राखिएको उनको भनाइ थियो । यद्यपि, प्रस्तुतीकरणमा अझ अभ्यास भएको भए हाउभाउ र आत्मविश्वास अझ प्रभावकारी देखिन सक्ने उनले बताए ।

१०. राजनीतिक विश्लेषक जेपी गुप्ता – विश्वमञ्चमा देशको कुरा गर्नुपर्छ

राजनीतिक विश्लेषक जेपी गुप्ताले देशभित्र आफ्ना समस्या धेरै देखिए पनि अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चमा पुग्दा देशको पक्षबाट बोल्नुपर्ने धारणा राखे । उनले बालेनको सम्बोधनको यही पक्षलाई सकारात्मक रूपमा हेरे ।

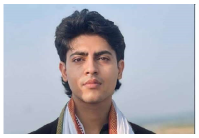

११. मिराज ढुंगाना – विदेशमा देश प्रतिनिधित्व गर्दा शुभकामना

जेन-जी नेता मिराज ढुंगानाले बालेन विदेशमा नेपाल प्रतिनिधित्व गर्न जाँदा आफूले शुभकामना दिएको बताए । घरभित्र प्रधानमन्त्रीको आलोचना गर्न सकिए पनि विदेशमा नेपाल प्रतिनिधित्व गर्दा त्यसलाई फरक ढंगले हेर्नुपर्ने उनको धारणा थियो ।

१२. रबि किरण हमाल – अब परिणाम देखिनुपर्छ

जेन-जी नेता रबि किरण हमालले बालेनले यूएनमा उठाएका विषय नेपाली प्रधानमन्त्रीले उठाउनुपर्ने विषय भएको बताए । तर भाषणमै कुरा सकिन नहुने भन्दै अब कूटनीतिक पहल, संस्थागत सुधार र ठोस परिणाम देखिनुपर्नेमा उनले जोड दिए ।

१३. तनुजा पाण्डे – राष्ट्रिय हित र गरिमा अगाडि

जेन-जी नेता तनुजा पाण्डेले बालेनले सम्बोधनमा राष्ट्रिय हित र नेपालको गरिमालाई अगाडि राखेको बताइन् । उनका अनुसार वास्तविक जलवायु न्यायका लागि अन्तर्राष्ट्रिय पहलसँगै नेपालले आफ्ना घरेलु नीति, योजना र कार्यान्वयन पनि बलियो बनाउनुपर्छ ।

१४. मजिद अन्सारी – जलवायु सुरक्षाबिना विश्व सुरक्षा अधुरो

जेन-जी नेता मजिद अन्सारीले बालेनको सम्बोधनलाई स्पष्ट, संयमित र सन्तुलित बताए । विश्व सुरक्षाको कुरा गर्दा जलवायु सुरक्षालाई बेवास्ता गर्न नसकिने विरोधाभास बालेनले प्रभावकारी रूपमा प्रस्तुत गरेको उनको प्रतिक्रिया थियो ।

१५. अन्तर्राष्ट्रिय सञ्चारमाध्यम – नेपालको बाढी विश्वका लागि चेतावनी

एपी, द गार्जियन, अलजजिरा, डीडब्ल्यू, फ्रान्स-२४ लगायतले बालेनको भाषणलाई मुख्यतः नेपालको बाढी, जलवायु संकट र जलवायु न्यायसँग जोडेर प्रस्तुत गरे । रोयटर्सले भने पुनर्निर्माणका लागि “अनुदान, ऋण होइन” भन्ने नेपालको मागलाई प्रमुख कोण बनायो ।

१६. भारतीय सञ्चारमाध्यम – नेपाल-भारत-चीन सहकार्यमा जोड

भारतीय सञ्चारमाध्यमले बालेनको नेपाल-भारत-चीन हिमालय जलवायु उत्थानशीलता संयन्त्रको प्रस्तावलाई विशेष स्थान दिए । भारतीय सञ्चारमाध्यममा उपग्रह सूचना आदानप्रदान, हिमतालको निगरानी, पूर्वसूचना प्रणाली र सीमापार विपद् उद्धार सहकार्यका विषय प्रमुख बने ।

१७. चिनियाँ सञ्चारमाध्यम – प्रत्यक्ष भाषणभन्दा विपद् सहयोगमा जोड

उपलब्ध रिपोर्टअनुसार चीनका प्रमुख सरकारी/अन्तर्राष्ट्रिय सञ्चारमाध्यममा बालेनको सेप्टेम्बर २४ को सम्बोधनलाई छुट्टै प्रमुख समाचार बनाइएको प्रमाण भेटिएन । तर चिनियाँ सञ्चारमाध्यमले भोटेकोशी विपद्मा चीनको उद्धार तथा राहत सहयोग र नेपाल-चीन सीमाक्षेत्रको अवस्थाबारे रिपोर्ट गरेका थिए ।

AP

इतिहासको पानाबाट

तेस्रो विश्वयुद्धका रोचक प्रसँग

युद्धको मैदानमा हराएको सैनिक ४० वर्षपछि घर फर्कियो

यस्तो किसिमका “हराए, मरेको ठानिए, तर वर्षौंपछि भेटिए” कथाहरू विश्वयुद्धका अभिलेखमा धेरै छन् । सैनिकको पहिचान हराउने, युद्धबन्दी बन्ने, गलत देशमा पुग्ने र परिवारले दशकौंसम्म मृत्यु ठान्ने घटनाहरूले युद्धलाई केवल रणभूमिको कथा नभई परिवारहरूको दुःखको इतिहास बनाएका छन् ।

क्रिसमसको त्यो रात : जब युद्धका शत्रुहरु एकै मैदानमा उत्रिए

गोली चलिरहेको युद्धभूमिमा अचानक गीत बज्यो, त्यसपछि शत्रु सैनिकहरूले हात मिलाए, खाना साटे र कतिपय ठाउँमा फुटबलसमेत खेले

सन् १९१४ को डिसेम्बर । युरोप प्रथम विश्वयुद्धको आगोमा जलिरहेको थियो । बेलायत, फ्रान्स, बेल्जियम र जर्मनीका सैनिकहरू पश्चिमी मोर्चाका खाल्डाखुल्डीले भरिएका ट्रेन्चमा बसेर एक-अर्कामाथि गोली र बम प्रहार गरिरहेका थिए । केही महिनाअघि सुरु भएको युद्ध चाँडै सकिने धेरैको अनुमान थियो । तर क्रिसमस आउँदासम्म सैनिकहरूले युद्धको भयावहता प्रत्यक्ष देखिसकेका थिए ।

त्यसैबीच आयो–क्रिसमस ।

डिसेम्बर २४ को साँझ । पश्चिमी मोर्चाका केही स्थानमा जर्मन सैनिकहरूले आफ्ना ट्रेन्च वरिपरि साना क्रिसमस रूखमा मैनबत्ती बाल्न थाले । त्यसपछि उनीहरूले क्रिसमसका गीत गाउन थाले । ब्रिटिस सैनिकहरू आफ्ना ट्रेन्चबाट त्यो गीत सुनिरहेका थिए ।

केही बेरपछि ब्रिटिसतर्फबाट पनि गीत सुनियो ।

युद्धभूमिमा सामान्यतया सुनिने मेसिनगन र तोपको आवाजको ठाउँमा त्यस रात गीतहरू सुनिन थाले ।

इम्पेरियल वार म्युजियमका अभिलेखमा सुरक्षित सैनिकका विवरणअनुसार कतिपय स्थानमा दुवै पक्षले एक-अर्कालाई क्रिसमसको शुभकामना दिएका थिए । ब्रिटिस सैनिकहरूले जर्मन सैनिकका गीत सुने र जवाफमा आफ्ना गीत गाए ।

बिहान भएपछि अर्को दृश्य देखियो

डिसेम्बर २५ को बिहान युद्धभूमिमा सैनिकहरूले कल्पना नगरेको दृश्य देखे ।

केही जर्मन सैनिकहरू आफ्नो ट्रेन्चबाट बाहिर निस्किए । उनीहरू हातमा हतियार बोकेका थिएनन् । ब्रिटिस सैनिकहरू पनि बिस्तारै बाहिर आए ।

दुई पक्षबीचको खाली जमिनलाई युद्धको भाषामा ‘नो म्यान्स ल्यान्ड’ भनिन्थ्यो । सामान्य अवस्थामा त्यहाँ पाइला टेक्नु भनेको मृत्युको जोखिम मोल्नु थियो । तर त्यो दिन त्यही ठाउँमा शत्रु सैनिकहरू एक-अर्कासँग भेटिरहेका थिए ।

कसैले हात मिलाए ।

कसैले चुरोट दिए ।

कसैले खाना साटे ।

कसैले स-साना उपहार दिए ।

कतिपय स्थानमा युद्धमा मारिएका सैनिकहरूको शव उठाएर अन्त्येष्टि गर्न दुवै पक्षका सैनिकहरू एकसाथ जुटे । एक ब्रिटिस सैनिकको युद्ध डायरीमा क्रिसमसको दिन गोली नचलेको र जर्मन सैनिकहरूले आफ्ना मृतक गाड्दा ब्रिटिस सैनिकहरूले सहयोग गरेको विवरण भेटिन्छ ।

युद्धको सबैभन्दा ठूलो विरोधाभास त्यही थियो–जुन मानिस केही घण्टाअघि मात्र शत्रु थियो, उसैसँग मानिसहरू अब चुरोट र खाना साटिरहेका थिए ।

अनि आयो फुटबलको कुरा

क्रिसमस ट्रुससँग जोडिएको सबैभन्दा प्रसिद्ध कथा फुटबल हो ।

विभिन्न मोर्चामा सैनिकहरूले खाली क्षेत्रमा बल खेलेका विवरण भेटिन्छन् । ब्रिटिस सैनिकका संस्मरणमा जर्मन सैनिकसँग फुटबल खेलेको उल्लेख छ । एउटा विवरणमा ब्रिटिस र जर्मन सैनिकबीच भएको खेलमा जर्मन पक्षले ३-२ ले जितेको भनाइसमेत पाइन्छ । तर इतिहासकारहरूले क्रिसमसका सबै स्थानमा एउटै ठूलो औपचारिक फुटबल खेल भएको भन्ने लोकप्रिय कथालाई सावधानीपूर्वक हेर्छन् ।

अर्थात्, फुटबल खेलिएको विवरण वास्तविक हो, तर ‘सबै सैनिक एकै ठाउँमा भेला भएर एउटा ठूलो अन्तर्राष्ट्रिय खेल खेले’ भन्ने शैलीमा यसलाई बुझ्नु सही हुँदैन ।

इम्पेरियल वार म्युजियमले पनि १९१४ को क्रिसमस ट्रुसका क्रममा विभिन्न स्थानमा फुटबल खेलिएको विवरणलाई अभिलेखमा राखेको छ ।

शत्रु अचानक मानिस बने

त्यो क्षणको सबैभन्दा महत्वपूर्ण पक्ष फुटबल थिएन ।

त्यो थियो–मानवीय सम्बन्ध ।

युद्ध सुरु भएपछि सैनिकहरूलाई आफ्नो अगाडिको मानिस ‘शत्रु’ हो भनेर सिकाइएको थियो । तर ट्रेन्चबाट बाहिर आएपछि उनीहरूले देखे–अर्कोतर्फ पनि आफूजस्तै मानिस छन् ।

उनीहरू पनि परिवार भएका मानिस थिए ।

उनीहरू पनि घर सम्झन्थे ।

उनीहरू पनि चिसोले काँप्थे ।

उनीहरू पनि क्रिसमसमा घर जान चाहन्थे ।

कति जर्मन सैनिक बेलायतमा काम गरिसकेका थिए । केही ब्रिटिस सैनिकले जर्मन सैनिकसँग अंग्रेजीमै कुराकानी गरेका विवरणसमेत छन् । एउटा अभिलेखमा एक जर्मन सैनिकले लन्डनको फुलहम रोडमा बसेको बताएको र फुटबल क्लबबारे कुराकानी गरेको उल्लेख छ ।